

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an 14—
 Pe 3 luni . . . 7—
 Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și
 străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
 în oraș și interurban
 Nr. 750.

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi N-rul 11a.

INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.

Mulțămite publice și Lo-
 deschis costă șirul 20 fl

Manuscrisurile nu se î-
 napoiază.

ROMÂNUL

Episcopia maghiarizării și opinia publică din România.

București, 29 August n.

De când s'a dat alarma primejdiei care amenință biserica și naționalitatea fraților noștri din regatul ungar, prin înființarea Episcopiei greco-catolice ungurești, ecoul a fost destul de puternic în opinia publică dela noi. Veacuri dearândul, credința religioasă a fost și a rămas legătura sfântă între sufletele românești de pretutindenea și nici Unirea cu Roma n'a putut să ne desbina, precum ar fi dorit vrăjmașii.

E adevărat că presa noastră, fie independentă fie de partid, a discutat prea puțin această chestiune de cea mai mare gravitate pentru viitorul neamului românesc în Ungaria. Ca întotdeauna, din ne-norocire, patimile politice absorb energiile ziariștilor dela noi, cari și de altmintelea cunosc numai la suprafață problemele naționale de peste hotare. Dar în sferele politice și intelectuale, unde sporește pe fiecare zi dragostea, interesul și chiar sentimentul de datorie și de răspundere față de cauza mare, pentru care luptați și Vă jertfiți Voi, Românii din Ungaria, — oamenii pricepători și-au dat seama, dela început, că plănuita Episcopie gr.-catolică maghiară este un atentat cultural ce nu ne poate lăsa indiferenți, pentru că se îndreaptă în contra vieții sufletești a neamului nostru întreg.

Astfel se explică, de ce până și unele organe guvernamentale, ca „Epoca” și „Seara”, s'au făcut interpretul sentimentelor de neliniște și de protestare ale opiniei noastre publice, în această de Dumnezeu și de bunii creștini blăstămată afacere a exploatarea celor sfinte în scopurile politice și culturale cele mai neegitime.

Îndată ce s'a ținut marea adunare dela Alba-Iulia, ziarele „Epoca” și „Seara” au publicat, aproape în același timp, câte o notă energică la adresa Vaticanului, arătând că înființarea Episcopiei maghiarizării ar provoca la noi, în mod fatal, o reacțiune cu efecte incalculabile în paguba intereselor catolice în România.

Aci e și locul unei destăinuri pe care o red necesară pentru luminarea și cunoașterea nor culise ale politicii catolicești în această efericită afacere. Tot după adunarea dela Alba-Iulia, „Cercul Românilor de peste munți” găsit căi și mijloace, spre a pune în curent e Monseignorul Netzhhammer, Arhiepiscopul atolic din București, cu sentimentele opiniei publice a României în chestiunea plănuitului tentat asupra bisericii și naționalității fraților din Ungaria.

Mai pot să afirm că, în mod confidențial, într'un personaj român cu multă trecere

în sferile Vaticanului, s'a intervenit și acolo, atrăgându-se luarea aminte a sfinților Papei că Episcopia de Hajdu-Dorogh, așa cum se plănuieste din partea guvernului unguresc, este o provocare directă a românismului și o sfidare la adresa celor mai sfinte drepturi religioase pe cari le poate avea un popor conștient de naționalitatea și cultura sa morală.

Știu prea bine, că nu susțin un lucru inexact, când mai afirm că însuși Arhiepiscopul catolic din București s'a crezut îndatorat, față de interesele catolicismului în România, să intervină de-a dreptul la Vatican, punând în curent pe cei de acolo cu sentimentele opiniei publice dela noi și cu primejdiile la cari s'ar expune biserica Romei în țara noastră, dacă s'ar adevăra că puterea catolică supremă, a Papei, ar putea fi speculată în lupta șovinistilor maghiari contra Românilor din regatul ungar.

Scriitorul acestor rânduri cunoaște pe Monseignorul Netzhhammer, din operele sale științifice și culturale, cari îl prezintă ca pe o distinsă personalitate în cuprinsul bisericii catolice și ca pe un bărbat foarte luminat și prevăzător, care a învățat perfect limba noastră și pare a ne fi studiat țara și neamul cu oarecare simpatie. În deosebire de predecesorul său, răposatul Arhiepiscop din București, Hornstein, Evreu botezat și agent fanatic al politicii ungurești în România, Monseignorul Netzhhammer s'a manifestat până acuma ca un păstor înțelept, respectând ospitalitatea românilor și ținând seamă de chemarea sa, care nu poate fi aceea a unui agent politic dușmănos țării și neamului românesc.

Cu toate acestea fiind crescut în școala catolică și servind mai presus de toate biserica sa *internațională*, poate că nici Arhiepiscopul Netzhhammer n'a fost de astă dată destul de energic sau destul de sincer în atitudinea sa la Vatican. Se va vedea îndată, de ce avem această impresie.

Fapt este că, după articolele categorice ale ziarelor „Epoca” și „Seara” și după intervenția discretă a „Cercului Românilor de peste munți” și altor factori competenți, Arhiepiscopul Netzhhammer a dat asigurarea formală, că plănuita Episcopie gr.-catolică maghiară nu se va mai face, pentru că Vaticanul nu poate coborî biserica Romei la rolul de unealtă politică în contra popoarelor din Ungaria sau de aiurea. Interesantă, ca să nu zic *suspectă* este și împrejurarea, că aceeași veste s'a lansat în presa românească de peste munți, venind pe altă cale și anume direct din sferile Vaticanului și din unele sfere înalte ale Vienei.

În astfel de condițiuni, era foarte firesc să se mai potolească spiritele atât la noi, cât și la frații din Ardeal și Ungaria. În timpul

acesta, primul nostru ministru, d. Titu Maiorescu, a fost primit în audiență de M. S. Împăratul-Rege Francisc Iosif I, iar la Sinaia a fost salutat cu deosebite onoruri șeful statului major al armatei austro-ungare, și o delegație de ofițeri români a fost sărbătorită cu multă cinste la Brașov, din partea autorităților militare austro-ungare...

Pe urmă, ca un fulger din senin, a căzut vestea că Papa și-a dat învoirea pentru înființarea Episcopiei maghiarizării și faimoasa Bulă „Christifideles graeci”, acest monument literar de perfidie iezuitică dulceagă, dar otrăvitoare, a văzut lumina zilei, provocând strigătele de triumf ale șovinistilor unguri și blestemele celor loviți în tot ce au mai sfânt!

Se naște acum întrebarea, foarte firească, de ce s'a dat mai înainte, și la București și la Roma și la Viena, informația mincinoasă, că planul Episcopiei celei faimoase, care avea să fie calul troian în biserica română unită, a rămas baltă, deși realizarea lui era lucru hotărât?...

S'a spus și trebuie să fie adevărat, că politica vieneză a răsplătit cu Episcopia de Hajdu-Dorogh votarea prin forță a reformelor militare în Camera ungară, adevărată lovitură de stat a oligarhiei Lukács-Tisza. Dar atunci de ce a trebuit să fie amăgită opinia noastră publică, de cătră meșterii diplomației iezuite?

Explicarea o găsim și aci. Fie că a fost de bună credință, cecace pare cam greu de admis, fie că a fost numai un mare „diplomat”, Arhiepiscopul Netzhhammer a lucrat paralel cu Vaticanul, căutând și izbutind a paraliza pentru moment orice acțiune românească în chestiunea Episcopiei de maghiarizare. Astfel lovitură a venit pe neașteptate, în toial vacanțelor de vară, când opinia publică se odihnește și ea.

Dar iată că suntem în pragul toamnei și deabia se vor culege de aci înainte bobocii. În Ardeal și Ungaria, protestarea Românilor contra Bulii Papale crește în valuri tot mai agitate. La noi se vor petrece lucrurile tot astfel, pentru că atitudinea nesocotită a Vaticanului a contribuit și mai mult la întărirea opiniei publice, sătulă și așa de atitudinea antiromânească a catolicismului în chiar cuprinsul țării noastre.

Înființarea odioasei Episcopii de Hajdu-Dorogh și motivarea ei prin Bula papală dela 8 Iulie, a întărit la noi credința și propaganda acelorora, cari văd în monarhia Habsburgilor numai o putere catolică, iar în catolicism o forță din cele mai dușmănoase naționalității românești de ori și unde.

Nu vreau să discut aci, dacă este pe deplin justificată această opinie, ce-și are adân-

cile ei rădăcini în istoria fostelor noastre Principate, dar sunt nevoit să constat, că atitudinea Papei Pius al IX-lea și a sfințicilor săi, față de politica oligarhiei maghiare, a contribuit în cel mai înalt grad la hrănirea antipatiilor opiniei noastre publice în contra Austro-Ungariei oficiale și în contra bisericii catolice.

Dealtmintelea, reprezentanții și agenții catolicismului în România s'au îngrijit, chiar mai de mult, să pregătească terenul pentru curentul anticatolic al opiniei noastre publice. Cunoaștem astăzi complicitatea propagandiștilor catolici în provocarea ultimelor crize bisericesti, pe cari au avut să le îndure creștinii noștri drept credincioși și statul însuși, pentru că biserica ortodoxă a României este o biserică națională și zguduirea ei, prin blestematele crize din anii trecuți, s'a resimțit ca o durere națională.

Aici în țară n'am iertat și nu vom ierta multă vreme campania ticăloasă a faimosului canonic Baud, care a îndrăznit să profaneze memoria unui Metropolit român — Calinic Miclescu — afirmând neadevărul, că acest Prelat, pe patul de moarte, ar fi trecut în taină la catolicism!... Este adevărat, că părintele Baud, desi se bucura de-o considerație deosebită la Curtea noastră regală, fiind duhovnicul M. S. Regelui, și desi a fost nevoit să regrete, cu lacrimi în ochi, și să tragă în chip rușinos, acuzațiile sale nevrednice, — a trebuit să părăsească țara și nici stăruințele repetite ale diplomației austriace nu i-au mai putut deschide granițele românești, cari îi vor fi închise pentru totdeauna. Dar fapta lui incalificabilă care trada o adevărată conspirație a catolicilor în contra bisericii noastre naționale, n'o vom uita nici odată. Cât privește intervențiile diplomației austriace în această afacere urâtă, ele au turnat numai ulei pe focul indignării opiniei publice.

S'a mai înființat la noi tocmai în București, o biserică românească unită, cu fonduri catolice, pentru sprijinirea propagandei temerare în contra bisericii naționale a statului român, ceea ce a întărit și mai mult spiritele.

Există apoi, în diferitele centre ale țării, școli, internate și așezăminte culturale catolice, unde se face deasemenia o propagandă dușmănoasă bisericii și naționalității noastre. Acum câțiva ani, pe când era ministru al cultelor și instrucției publice d. Spiru C. Haret, s'au dat pe față abuzuri revoltătoare în activitatea acestor instituții așa zise „școlare” și a fost nevoie de un proces monstru al statului pentru înfrânarea agenților papistași, ce nesocoteau legile țării, bătându-și joc de tot ceea ce neamul nostru are mai scump, — de slava trecutului istoric și de idealurile românești.

În astfel de împrejurări, cu totul compromițătoare pentru situația catolicismului în România, mai vine acum și lovitura nelegiuită ce se dă bisericii unite a fraților noștri din Ardeal și Ungaria! Se dovedește astfel, că Vaticanul n'a ținut seama nici de protestările Românilor de dincolo, nici de advertimentele prietenești ale presei dela noi, nici de rapoartele arhiepiscopului catolic din București, ci numai și numai de insistențele diplomației austriace și ale guvernului unguresc.

Admitem că Papa Pius al IX-lea, un vechiu filomaghiar, precum spun ziarele ungurești și un om slab de înger, precum arată politica sa oportunistă, — a cedat pretențiilor maghiare mai de voe, mai de nevoie, temându-se, pe lângă toate, a nu supăra tocmai pe conducătorii monarhiei Habsburgilor, statul cel mai catolic în zilele noastre și scutul întotdeauna asigurat Vaticanului și catolicismului întreg. Chiar acuma s'au dat la iveală, în presa germană, o serie de senzaționale destăinuri cu privire la alegerea Papei Pius al IX-lea și aflăm de aci că Sanctissimul Prelat își datorește situația Impăratului Rege Francisc Iosif I, care l-a sprijinit cu extremă energie în contra candidatului Rampola, susținut de reprezentanții Franței și celorlalte state catolice. Prin urmare, stăruințele Impăratului pentru confirmarea planuitei Episcopii de Hajdu-Dorogh trebuiau satisfăcute și ca un act de recunoștință din partea Papei către acela care l'a înălțat în scaunul papal... Se și spune, în Bula „Christifideles graeci”.

că Pontificele „a dat binevoitoare ascultare dorințelor M. S. Francisc Iosif I, Impăratul Austriei și Regele apostolic al Ungariei...”

Am relevat aceste momente, spre a se vedea, odată mai mult, de ce considerațiile particulare a fost în stare a se conduce actualul Papă, în atitudinea sa nesocotitoare de legi și drepturi istorice, dându-și înalte aprobare unui atentat din cele mai grave față de biserică și naționalitatea românească. Așa se răsplătește, în zilele veacului nostru luminat, credința de două veacuri a Românilor uniți cu Roma: așa se răspunde la Vatican ospitalității și toleranței largi de care se bucură catolicii în România!...

Dar pilde fără de număr, din istoria statelor și neamurilor, ne învață, că nici Impărații și Papii, nici guvernele vremelnice, nu pot hotări de soarta popoarelor, și că nedreptatea cea mai strigătoare provoacă, măcar când ori mai târziu, reacțiunea cea mai dărză, dacă poporul lovit este sănătos și braț în conștiința lui națională.

Printre frații noștri din Ardeal și Ungaria, reacțiunea în contra Episcopiei maghiarizării și în contra Bulei Papale nu va întârzia, credem, să ia proporțiuni uriașe. Vom sprijini, în lupta lor dreaptă, și noi, Români din regat, pentru că avem datorită sfântă de-a nu-i lăsa pradă vrăjmașilor catolici huzuresc de bine la noi în țară!

Cum se va manifesta reacțiunea opiniei publice din România, în contra catolicismului care se face unealtă prigonitorilor neamului nostru în Ungaria, — se poate prevedea. Vom căuta să profităm și noi de pildele și experiențele Franței, Spaniei, Portugaliei unde politica perfidă a catolicismului și-a găsit leacul.

Știm astăzi, că Vaticanul s'a dat de partea șoviniștilor maghiari, ca să ingenucească naționalitatea românească de peste Carpați. Măne Vaticanul va ști, la rândul său, că naționalitatea românească poate fi un adversar din cei mai serioși pentru interesele catolice — în liberul regat al României!

Declarațiunile mai nouă, pe cari s'a grăbit a le face ziarelor — la București și

Momente culturale din viața regelui Carol I.

— După memoriile regelui. —

Trad. de Ascanio.

Un banchet turcesc, cu flori și spini. — Flota de războiu a Turcilor. — Biserica sf. Sofii. — Despărțirea Prințului de Sultan. — Plecarea. — Intoarcerea în țară.

În seara zilei de 16/28 Octombrie, Domnitorul român, împreună cu douăsprezece personaje din suită, ia parte la banchetul pe care îl dă în cinstea sa ministrului de externe al Turciei. Acesta a invitat la sine pe toți înalții demnitari ai împărăției. În timpul strălucitului banchet, orchestra Sultanului cânta diferite melodii naționale. Prințul Carol închină în sănătatea Sultanului și declară că hrănește, „împreună cu toți Români”, dorințele cele mai sincere pentru fericita și îndelungata domnie a Sultanului, întru propășirea împărăției sale. — Aali Pașa răspunde, închinând paharul pentru fericirea Prințului și amintește de interesul ce-l poartă Sultanul înaltei persoane a Prințului și „populațiunii moldo-valahă”. Firește că intenția acestei sublimieri nu scapă urechii Prințului și cu toată recunoștința ce trebuie să păstreze pentru splendida ospitalitate, cu adevărat orientală, Dânsul se simte jignit de ultimele cuvinte ale Pașei.

A doua zi de dimineață, Prințul acordă audiențe, vizitează apoi muzeul Ianicerilor, unde sunt expuse vechile costume turcești, și trece pe bordul fregatei chirasate „Machmudich” din apele Bosforului, marele amiral Mohammed Ali, cumnatul Sultanului, primește pe Prinț și-i arată puternicul vas construit în Anglia. Vasul e înarmat cu tunuri grele, asemenea celor din marina engleză. Oamenii de pe vas fac exerciții de luptă și trageri. Păcat că, pe lângă toate cheltuielile pentru lucruri secundare în parte, lipsesc cele mai importante cerințe de navigație, așa că vasul nu-i în stare să iasă din Bosfor.

Când Prințul se întoarce iarăși pe bordul iachetului „Issedin”, tunurile altei fregate, ancorată în apropiere, îl salută cu mai multe buhuituri. Trecând pe dinaintea palatului Dolma Bagdee, Prințul trimite la Sultana Valide pe unul din ofițerii turci, atașați persoanei sale, însărcinându-l a întreba de sănătatea tânărului Prinț împărătesc udat până la piele cu prilejul revistei militare de ieri. După obiceiul țării, ofițerul turc primește dela Sultana un dar bogat.

Seara, în timpul rugăciunii, Prințul vizitează pentru prima dată biserica Aja Sofia, care în lumina-și feerică face o impresie covârșitoare. De aci trece la monumentală moșea a lui Achmed, cu dușumelele acoperite de covoare scumpe; mai vizitează apoi diferite alte moșee. La întoarcere în palatul Apelor Dulci, Prințul află cinci armăsari arabi, de-o frumusețe remarcabilă, pe cari l-a trimis în dar Sultanul. Ca în

fiecare seară, se înfățișează și azi Djemil Pașa ca să se informeze în numele Sultanului de sănătatea Prințului.

Ziua de 18/30 Octombrie. Ploaie și furtună. Prin autoritățile bisericesti, Prințul cinstesc sumă mai mare de bani diferitelor comunități religioase pentru săracii lor. Se duce apoi la Aali Pașa, care-i face propunerea să dispună liber de un număr cât de mare de ordine turcești; s'ar trimite Prințului în fiecare an decrète în alb și El le-ar umple după cum ar socoti de cuviință. Dar Prințul respinge această propunere, umilitoare pentru România. Atunci Inaba Poartă li face în sfârșit concesiunea de a putea înființa o proprie medalie militară.

La ceasurile unu, Prințul se duce la Sultana spre a-i mulțumi de primirea excelentă și a lua rămas bun în chipul cel mai cordial. În cinci minute călduroase, Sultanul îl incredințează pe Prinț că l'a făcut cea mai bună impresie, și strânge mâna de repetite ori și-l roagă să amâne călătoria din pricina timpului furtunos. Dar Prințul e hotărât să plece.

După ce se întoarce la locuința sa, Prințul însărcinează pe ministrul său de externe, Ghicaghe Știrbei, în prezența unui înalt demnitar turcesc, să împartă tuturor membrilor suitei sale decorațiunile acordate de Sultan și le dă autorizația de a le purta pe teritoriul turcesc; că vor fi ajuns acasă, vor trebui să ceară autorizația formală a Domnitorului lor.

Vatican — unii demnitari catolici anonimi, pentru liniștirea opiniei publice a Românilor și pentru amăgirea ei din nou, cu speranțe găsite după rețetele diplomației iezuite, — nu vor mai găsi naivi printre noi.

Pacea între catolicism și Români se poate restabili numai prin retragerea Bulei Papale dela 8 Iulie și prin anularea părților ei duse-mănoase fraților noștri din regatul ungar.

Dacă nu, să fie război! Catolicii au mai purtat războaiele culturale și au secerat nunci înfrângerii! Iar înfrângerile lor au dat energii nouă popoarelor și statelor, pe cari s'au încumentat să le provoace....

Ur. creștin de legea românească.

Autonomia bisericeii sârbești. Delegații partidelor opoziționiste sârbești s'au adunat Joia trecută în Neoplata, pentru ca a doua oară să protesteze împotriva suspendării autonomiei bisericeii sârbești și împotriva statutului provizorie al bisericeii. La urmă luată o rezoluțiune ca în 15 Septembrie să se convoace o adunare generală de protestore. Cu ocazia adunării din Neoplata s'au tipărit foi volante în limba franceză și germană, ca să se știe în lumea întreagă despre despotismul guvernului ungar. Redactorului Jasa Tomics i s'a votat din partea aderentilor săi un vot de încredere.

O desmintire. „Budapester Korrespondenz” desminte conflictul provocat de contele Zichy în consiliul de miniștri pe care l-a divulgat mai întâia ziarul „Népszava”. „Bud. Korr.” spune că contele Zichy a fost în 10 August la împăratul, iar consiliul de miniștri de care pomenește „Népszava” s'a ținut în 16 Aug., așa că ministrul de culte Zichy n'a putut să-l refereze M. S. despre niște lucruri cari s'au petrecut mai târziu.

Desmintirea aceasta n'are nici o valoare, căci mai întâi ar trebui „Bud. Korr.” să publice telegrama pe care zice că a primit-o dela contele Zichy din Marienbad. Câtă vreme nu publică telegrama respectivă, ea nu există pentru noi. Pe urmă e curios că organul oficios al guvernului desminte știrea despre conflictul provocat de ministrul Zichy, pe când acesta, deși e vorba de persoana sa, tace într'un mod foarte semnificativ.

Lukács și cancelarul Germaniei. Din Viena se anunță că Ladislaus Lukács s'a întâlnit Mer-

curea trecută cu cancelarul Germaniei, Bethmann-Hollweg. Cancelarul petrece de mai multă vreme în localitatea de cură Gastein, de unde are să plece Duminecă la Berlin. Ambii miniștri au discutat împreună chestiuni politice relative la politica externă.

Un deputat italian despre monarhia Austro-Ungară. În „Echo de Paris” Dr. Torre, profesor universitar și deputat, publică un lung articol în care între altele accentuează necesitatea reînnoirii triplei alianțe. Dr. Torre termină articolul făcând următoarele constatări:

— *Incontestabil că Austro-Ungaria se pregătește pentru un rol activ în Balcani.* În cazul când vre-an stat balcanic ar face încercări în scopul schimbării stărei actuale în Balcani, Austro-Ungaria imediat ar ocupa sandjicul Novi-Bazar, pe care îl redese Turciei după anexiune. În anul 1908 Austro-Ungaria și-a retras trupele din sandjac numai sub condițiunea că situația actuală în Balcani să nu sufere nici o schimbare. Iară în momentul, când d. ex. Serbia ori Bulgaria ar încerca să ocupe sandjicul, Austro-Ungaria imediat ar interveni, deoarece ea va trebui să împiedece înțelegerea în mâini străine a căilor din Bosnia ce duc în Macedonia.

Statificarea administrației. Secretarul de stat Jakabffy a făcut ieri unui ziarist ungar declarații interesante cu privire la reformarea administrației. A spus între altele, următoarele:

„În programul guvernului se cuprinde și regularea sau mai bine zis statificarea administrației. Cum și în ce fel se va infăptui această reformă înscenată, nu o pot spune încă, deoarece asupra acestei chestiuni nu s'a tratat nici cu fostul și nici cu actualul șef de cabinet, în calitate lor de miniștri ai internelor. Știrile lățite în provincie în legătură cu chestiunea statificării administrației, n'au nici o bază reală. În ministerul de interne se lucrează acum proiectul asupra legii municipiilor orașenești, o muncă care va reclama un timp de cel puțin doi ani. În scurt timp se va da o soluție și chestiunii ce preocupă ministerul de câțiva ani: statificarea poliției din orașele de provincie. După terminarea lucrărilor acestora va urma abia și statificarea administrației.”

Croații și Cehii. Mai multe ziare din Praga sunt informate că o seamă dintre deputații croați au hotărât să părăsiască Croația și să se stabilească în Praga. Deputații Dr. Budisavlyevici și Prașici au sosit mai demult în Praga și și-au luat acolo domiciliu stabil. Studenții

croați au decis într-o conferință confidențială a lor, să boicoteze universitatea din Agram și să-și urmeze studiile la universitățile din Viena, Graz și Praga.

Scrisoare din Viena.

Viena, în 29 August.

Cu toate că cercurile politice oficioase nu voiesc să spuie pe față că în urma evenimentelor din Balcani pacea Europei este periclitată într'un mod foarte serios, totuși situația nesigură ce domnește în țările din vecinătatea monarhiei noastre continuă să neliniștească spiritele. E adevărat că multe din cele ce se scriu și se povestesc în privința aceasta trebuie scrutate mai bine, deoarece sunt simple exagerări cari fac parte din domeniul fantaziei, dar pentru toate aceste știri controlate și necontrolate se potrivește înțeleapta vorbă că de unde nu-i foc, nu iesă fum.

Deosebit de neliniștitoare este știrea isvorâtă dintr'un izvor sud-slav că un război între Turcia și Bulgaria pare inevitabil și că în urma acestui conflict va trebui și Austro-Ungaria să se amestece în viesparul din Balcani. În legătură cu aceste știri alarmante stă și faptul că delegațiunile vor fi convocate numai pentru o sesiune foarte scurtă, iar desbaterile din dieta bosniacă nu vor avea loc decât foarte târziu, sau poate chiar de loc, deoarece în cazul unei complicații în Balcani dieta va fi disolvată, iar autonomia Bosniei și Herzegovinei va fi suspendată.

Fără îndoială că aceste știri trec peste marginile realității, cu toate aceste ele sunt o dovadă eclatantă ce neliniște poate provoca în populațiunea dela granița sud-estică a monarhiei haosul din Balcani.

Contra afirmațiilor lansate de unele cercuri interesate că consiliul de miniștri din Austria va trebui să fie remaniat încă înainte de deschiderea parlamentului, se asigură din sorginte oficioasă și competentă că astfel de schimbări nu vor avea loc sau nu-

La masă Prințul are câțiva oaspeți, ca în fiecare seară. La ceasurile nouă părăsește palatul Apelor Dulci și se imbarcă iarăși pe iachetul „Issedin”, împreună cu suita sa. Djemil Pașa și Memduh Bey se duc și dansii până la hotarul împărăției. Ministrul de externe, Prințul Știrbei mai rămâne în Constantinopol, pentru regularea unor chestiuni de detaliu cu înalta Poartă.

La ceasurile zece și jumătate, iachetul împărătesc se depărtează de țărâm. Dar când sa lasă din apele Bosforului, vasul e luat de-un vânt așa de puternic și marea e așa de agitată, că numai cu mari sfertări se poate ține piept valurilor; de aceea căpitanul dă ordinul de întoarcere, temându-se a nu fi isbit de maluri, și iarăși intră în Bosfor. Stâncile, cari țin straia intrării, sunt trecute cu noroc și iachetul ancorează la Buinadere.

În faptul zilei următoare, vântul se potolește și iachetul poate ieși din Bosfor a doua oară. După o călătorie anevoioasă, de treisprezece ceasuri călătorii ajung în portul Varna, pe la ceasurile nouă seara. Toți se felicită, că au scăpat cu bine de supărătoarea călătorie pe mare; fiecare a suferit, mai mult ori mai puțin, de boala mării.

Prințul, primit de Abder Rehman Pașa, Odian Eifendi și de consulul prusian din Ruscuc, părăsește îndată vaporul, spre a se duce la palatul guvernatorului, unde corpul consular din Varna îi prezintă felicitări. Noaptea Prințul o petrece în Conac.

A doua zi, în bubuitul tunurilor vechii cetăți, Prințul pleacă mai departe, la Ruscuc; ajunge aci pe la ceasurile două după amiază și iarăși e primit sărbătorește. Ministrul președinte, ministrul de război și alți înalți demnitari ai României împreună cu Midhat Pașa și autoritățile turcești, ies înaintea Lui. Trupele sunt înșirate până la palatul guvernatorului, unde se servește dejunul; Prințul închină în sănătatea Sultanului și declară că îndeplinește o plăcută datorie, exprimându-și încă odată, înainte de a părăsi teritoriul împărăției turcești, mulțumitele cele mai călduroase pentru toate atențiunile de cari a fost împărtășit. Prințul subliniază că părăsește teritoriul otoman, vroind să arate că nu admite concepția despre situația României ca „parte integrantă a imperiului turcesc”.

Seara, la ceasurile opt, Prințul trece Dunărea, până la Giurgiu, pe vasul „România”. În clipa când vasul se depărtează de țărâm turcesc, dealurile fortăreței se aprind și rachetele strălucitoare aruncă o vie lumină asupra mulțimei de oameni cari au alergat să privească plecarea.

Ajuns în Giurgiu, la otel, Prințul cheamă în apartamentele sale pe toți membrii suitei care l-a însoțit și se desparte de dansii, spunându-le următoarele: În interesul țării, Dânsul n'a pregetat să meargă la Constantinopol și e satisfăcut că a obținut astfel rezultate favorabile, pentru că înalta Poartă a recunoscut noua Constituție a României. Iar acum, în ceasul des-

părării, Prințul face apel la sufletele tuturor, ca să-și îndrepte cugetele numai spre fericita dezvoltare a țării înlăuntrul, după greutățile din afară au fost înlăturate.

În ziua de 21 Octombrie (2 Noembrie), la ceasurile zece, pe o minunată vreme de toamnă, sub cerul albastru, în razele strălucitoare ale soarelui, Prințul părăsește Giurgiu cu postalioul și la ceasurile două sosește în Capitală; la marginea orașului îl primesc sărbătorește primarul și consiliul municipal; de aci până la Palat trupele și garda națională sunt înșirate pe străzi, iar vânturile mulțimei de oameni îi salută cu însulețire; în Palat așteaptă Mitropolitul Prințat, miniștrii și înalți demnitari ai statului. Seara se dă un banchet; apoi defilează pe dinaintea Palatului un măreț conduct cu torțe.

Călătoria la Constantinopol a costat 240.000 de franci, pentru că Prințul a trebuit să ofere demnitarilor turci prețioase daruri și, după obiceiul țării, a lăsat, cu prilejul fiecărei vizite, „bașişuri” grase. În Orient bașişurile sunt inevitabile la orice ocazie; toată lumea, cu mic cu mare, le așteaptă pentru cel mai neînsemnat serviciu, ba chiar fără el.

mai într-o mică măsură, deoarece postul fostului ministru de agricultură, Dr. Braf, trebuie ocupat numai decât. Fisionomia, caracterul principal al ministerului va fi păstrat în orice împrejurare, deoarece aceasta este dorința expresă a M. S. care s'a săturat de neconținutele experimentări cu schimbarea ministerelor. Formarea unui cabinet nou, de parlamentari, poate să aibă numai atunci aprobarea M. S. când tratativele de împăcare ceho-germane vor avea un rezultat satisfăcător, dând astfel o garanție pentru formarea unei majorități sigure în parlament.

Ziarele vieneze publică, conștient sau inconștient, rapoartele date de agenția telegrafică ungară despre o „adunare a partidului muncii format de naționalitățile nemaghiare”, în care adunare „reprezentantul naționalităților”, deputatul Mangra a luat cuvântul și a preamărit politica nefastă a domnilor Lukács și Tisza, zicând că majoritatea Românilor din Ungaria este de acord cu această politică (?).

Prin astfel de publicații se induce în eroare tot publicul cetitor, lipsit de judecată, al întregii prese străine și austriace, care nu cunoaște chestiunile politice din Ungaria, convins fiind însă că toate plângerile și protestările nemaghiarilor împotriva regimului ungar sunt absolut neîntemeiate. Că Mangra nu este omul de încredere al poporului său, ci un renegat, nu se amintește în raportul agenției ungare.

Crede oare ziarele din Austria că astfel de falsificări ale adevărului aduc un serviciu intereselor austriace? Ar fi de dorit ca asemenea probe de inconștiență să nu se mai reputească în presa din Viena, care este datoare să fie mult mai bine informată despre adevărata stare de lucruri din Ungaria.

Dr. Oscar Jászi

despre formarea statelor naționale și chestia naționalităților.

— O recenziune. —

De Dr. Cassiu Maniu.

(Continuare).

Se știe că Austria este patria clasică a chestiunii naționalităților ea fiind cea mai poliglotă între toate statele culturale moderne și fiindcă unitatea sa de stat s'a făcut cu mult mai târziu decât a statelor apusene. Dinastia de Habsburg a fost centrul acestei formațiuni de stat, fiind ea cea mai puternică stăpânire regală de pe vremuri, ce stăruia a cuprinde țările sale vasale într-o unitate tot mai completă. Scopul a fost ca provinciile creditare austriace să devină o putere însemnată necesară întemeierii Germaniei unitare.

Pe temeiurile politice mercantiliste, a unității tarifului vamal, a codificării unitare a dreptului privat a dezvoltării armatei stabile, a dezvoltării administrației de stat pe ruinele jurisdicției domnilor de pământ înaintea statului austriac pas de pas tot așa ca și statele din Apus — spre absolutismul centralizat.

În momentul nașterii sale aceasta Austria unitară a fost un stat german fiindcă singur germanii au avut nobilime și burghezime, ce putea duce rol politic în acest stat de caste metamorfozat în stat absolutistic. Aceasta superioritate mare istorică a germanismului o ilustrează și datele cele mai nouă statistice: germanii 35.8% a populației Austriei plătesc mai mult decât 65% a tuturor dărilor directe, tot aceasta superioritate o dovedesc statisticele culturale. Nouă milioane germani, dispun de 5 universități și 180 licee. Toate celelalte naționalități împreună au 3 universități și 135 licee. Dintre 17.552 o-

fiteri ai armatei 14.581 sunt germani, 241 poloni, 200 boheimi, 57 italieni, 50 sloveni, 23 ruteni, 18 sârbi și croați și un român.

În Austria vehemența mișcărilor naționale și rezultatele obținute de ele în mare parte și pe ste tot răspund bine raportului de puteri economice culturale expuse în statistică.

Absolutismul centralizator, având lipsă de lanț și de armată imitează o politică economică dublă: cu toate mijloacele posibile contribuie la dezvoltarea burghezimei producătoare de mărfuri, de altă parte ia în apărare cauza țărănimii stoarsă până la extrem și aproape de peire, fiindcă ea are rol tot mai important din punct de vedere atât juridic cât și militar. Astfel devine absolutismul luminat dușmanul resturilor vieții medievale și o formațiune de tranziție spre democrația burgheză. Acest absolutism la început numai german putea să fie și politica sa așa numită germanizatoare nu este determinată de pretențiuni șoviniste, ci de necesitățile statului centralizat birocratic. Despre germanizare n'a fost vorba decât în licee și în învățământul înalt. Dar nici acolo cu tendință de extirpare de exemplu a limbii boheme. A fost vorba numai de păstrarea caracterului german centralist și reprezentativ a statului, fiindcă dinastia nutrea speranța, că unitatea imperiului german se va face sub auspiciile Habsburgilor.

Direcțiunea modernă a reformei agrare în sate, politica mercantila în orașe, prosperarea învățământului și tendința tot mai democratică a vieții publice în mod necesar a adus cu sine ca statul austriac, care în majoritate este de naționalitate slavă să-și piardă tot mai mult caracterul german.

Acest proces firesc l-a numit Bauer *trezirea la conștiință a popoarelor fără istorie.*

Iată firea și importanța acestui proces istoric de evoluțiune.

(Va urma).

Scrisoare din București.

Militare: Însemnătatea manevrelor din acest an. — Completări în flota Mării-Negre.

București, 15 August.

În fața norilor grei ce se tot ivesc la orizontul politicii răsăritene spre a deslăntui furtuna cu mult neastâmpăr așteptată de unii, armata României formează subiectul de cea mai mare actualitate. Ea de altfel a fost preocuparea de competență a tuturor guvernelor în cei vre-o 8—10 ani din urmă. Fiindcă ea este garanția puternică pentru integritatea teritoriului țării — și tot ea este garanția cea mai puternică pentru temperarea ambițiilor, pentru menținerea păcii în Balcani. A fost — și e cu puțință ca și în zilele de încercare ce se anunță armata României să aibă, chiar numai prin *ființa* ei, rolul de stânjentoare a neastâmpăratelor porniri de cucerire ce se manifestează în toate țările-șoarele de peste Dunăre.

O deosebit de însemnată preocupare are însă pentru armată Regele Carol — a avut-o întotdeauna dela venirea sa în țară. De rândul acesta la marile manevre regale, cari vor avea loc *tot în Dobrogea*, M. S. Regele va fi — nu o zi două, ca alte dăți, ci timp de șase zile (19—26 August st. v.) prezent pe câmpul manevrelor.

Două corpuri de armată vor participa la marile manevre ale acestui an. Dar ceea ce crește și mai mult importanța de rândul acesta este un moment nou, care n'a mai fost cuprins în planul manevrelor regale de până acum. Anume, M. S. ține ca trecerea în Dobrogea a trupelor de toate armele din Muntenia să nu se facă pe podul dela Cernavoda ci pe un pod construit de geniul militar chiar când se dă comanda de trecere. Iar trecerea Dunării se va face în timp de noapte sub privegherea comandantului suprem al armatei românești, care va urmări de pe bordul unuia din vasele flotei de Dunăre. Acestea prin focurile lor vor proteja trecerea armatei de uscat.

Timp de șase zile apoi Suveranul va urmări manevrele în jurul Medgidiei, unde cu întreaga suită va avea și locuința în niște vagoane anume amenajate.

Se anunță participarea a numeroși ofițeri străini.

*

Ori câte îmbunătățiri s'au adus pentru dezvoltarea apărării României, mai, pentru executarea întregului program un punct, care de câteva ani îndeosebi formează preocuparea de competență a M. S. Regelui și a cercurilor militare, flota Mării Negre.

Prin neconținutele creșterea a armatei de uscat și prin repetatele îmbunătățiri în armamentul Dobrogea singură are un corp de armată de uscat pentru apărarea ei.

Flota, însă, atât cea de Dunăre cât și cea de seamă cea din Marea Neagră lasă de dorit.

Astfel coastele Dobrogei, la un caz de atac prin surprindere din partea puternicei flote rusești n'ar putea fi apărate de vasele pe cari se are azi România în Marea Neagră.

Toate pregătirile necesare au fost făcute, și ani înainte, pentru completarea flotei și fiindcă nu s'a voit a se recurge la alte împrumuturi și amânând executarea proiectelor. Se urmărește ca prin mijloacele financiare să se facă în câteva ani câte ceva așa ca în 3—4 ani programul de completare să fie executat. Se proiectează anume construirea a încă 8 contractoare, a 10 submersibile și completări în muniții și torpile de mare.

Atunci probabil n'am mai avea atât de de onoarea unor îndrăznețe vizite de recunoaștere din partea vaselor rusești.

Corespondent.

Presă străină despre vizita cont. Berchtold la Sinaia.

Într'un articol pe care îl publică astăzi asupra vizitei contelui Berchtold în România, „*Jeune Turc*” își exprimă siguranța că România nu va forma proiecte ostile Turciei și că, prin urmare, prezența contelui Berchtold la Sinaia e primită în cercurile turcești cu deplină încredere.

Turcia are încredere completă în prietenia României, deoarece dorința României este ca Turcia să fie tare și prosperă. România nu intră în nici o combinație și nu va aproba nici un proiect, care ar tinde la o cucerire teritorială în Turcia și la o dizlocare a imperiului otoman. Regele Carol, spune ziarul, unul din cei mai mari oameni de stat contemporani conduși cu înțelepciune politica externă a României, a acestei țări căreia i-a creat pozițiunea demnă de respect pe care o ocupă azi.

În genere, Turcia poate să fie perfect liniștită în ce privește România.

*

În „*Gazeta di Venezia*”, Elio Luzatto, publică un lung articol intitulat „Austria și România” în care spune că vizita lui Berchtold la Sinaia nu s'a produs prin generozitate spontană, ci este consecința manifestărilor anterioare dela Raconigi și Baltischport, iar de când la Petersburg unde țarul s'a întâlnit cu primul ministru francez Poincaré. Prin toate aceste întâlniri Austria s'a văzut izolată și de-a trebuit să reîntărească legăturile de alianță.

Între Austria și România există din 1891 o convenție militară secretă pentru sprijin reciproce în cazul unei agresiuni rusești. Aceasta convenție a fost acum întregită pe deoparte în vederea eventualelor evenimente din Balcani și măcar seamă pentru cazul împărțirii Turciei, iar pe de alta pentru a ține piept Rusiei.

Se zice că vizita contelui Berchtold are un caracter pacific, dar ținând seamă cumcă ea a fost precedată de vizita șefului statului major austro-ungar, generalul Schemua, nu putem crede aceasta. De altfel România prin însăși poziția ei geografică, nu poate să-și păstreze neutralitatea. La 1877 armata rusă a trecut în Moldova încă înaintea semnării convenției respective. Atunci România a fost silită să se decidă pentru unul din beligeranți. La Plevna ea a salvat armata rusească, iar ca răsplată i s'a răpit Basarabia. De atunci, în sufletul românilor există o profundă amărăciune pe care azi contelui Berchtold știe s'o exploateze.

Când se vorbește deci de pace, apropo de

vizita dela Sinaia, trebuie să ne amintim de vorba lui Cromwell: „Țineți pulberea uscată!”

*

(Deutsches Volksblatt). În drumul său spre Sinaia, îl însoțesc pe contele Berchtold simpaticile calde și sincere de cari se bucură la noi acel element de ordine și liniște în Balcani, care este poporul românesc din România. Ne aducem aminte cu această ocazie des chimbul de vizite între primarii și reprezentanții Vienei și Bucureștilor, cari vizite au contribuit foarte mult la cimentarea legăturilor de prietenie între ambele țări, după cum a fost cazul când cu ultima primire a cântăreților din București în „Rathus”-ul Vienei. De aceea ar fi de dorit ca cercurile politice din Ungaria să arete mai multă înțelegere pentru interesele comune ale imperiului nostru și să nu să lase conduși de idea hegemoniei maghiare. De sigur că România este cuprinsă de mare amărăciune când vede că conaționalii ei din Ungaria sunt persecutați ca „agitatori împotriva statului”, sau chiar ca iredentiști, pe când de fapt ei nu fac altă decât pretind să li se respecte drepturile garantate lor prin legea naționalităților. Relațiile dintre monarhia noastră și România ar deveni cu mult mai intime, dacă aceste plângeri îndreptățite ale Românilor din Ungaria n'ar exista de loc.

Scrisoare din Iași.

Vacanța se sfârșește. — O întrunire studentească regretabilă.

Iași, 15/28 August.

Orașul începe a se reînșufleți. Pe străzi aglomerația e tot mai vădită. Cu sosirea celor dintâi seri reci și desprinderea primelor frunze pale, încep a veni pâleurii-pâleurii viligiaturiști.

De obicei primii viligiaturiști reîntorși sunt cei cari au plecat înaintea tuturor. Au resimțit mai curând efectul curei de aer cehinat sau apelor miraculoase. Au fețele mai pline, rumene de sănătate sau chiar bronzate de razele fierbinți ale soarelui de vară. Abia ne mai recunoaștem prietenii.

Negustorii clipese șiret din ochi: le-au sosit clienții și cu ei speranța câștigului, pe care vacanța îl redusese la limitele sub cari negoțul începe a fi urmărit de fantoma fiascoasă a falimentului. (Vorbim de negustorii cinstiți, cari nu provoacă ei singuri, cu gânduri necurate, falimentul și cari, în pragul acestuia, pot avea scrupule morale.)

Birourile sunt și ele tot mai cercetate. Concediile funcționarilor, mereu mărite cu intenția de a fi prefăcute în interminabile, au luat sfârșit.

Nu tot același lucru se poate spune și despre ziare. Poate nici într-o vară n'au fost mai abundente alimentate ca în vara aceasta. Au fost atâtea chestiuni, externe și interne, locale și personale, cari au agitat spiritele, încât numai de lipsă de materie n'au avut dreptul să se plângă. Ba mai curând, ar fi trebuit să se plângă de un prea mare belșug.

Constatarea aceasta mi-a fost dealtminteri confirmată de câțiva profesioniști, cari se văietau că din cauza numeroaselor chestiuni la ordinea zilei, cari le țin atențiunea încordată, nu mai au vreme să consume cele patruzeci și două de spiriți obligatorii în cursul unei zile de vară...

Și dacă plângeri de astea se aud într'un oraș de provincie ca al nostru, cu ziare mărunțele — ca format și ea seris — ce-o mai fi în Capitala țării, cu valul său nesfârșit de evenimente, mari și mici, în fața căruia reporterii marilor ziare — relativ modernizate — rămân cele mai deseori stupefiați, dacă nu sunt așa mai dinainte...

Cronicarul parizian al „Românului” releva sosirea timpurie a toamnei la Paris. De călduri prea mari nu ne putem plânge nici noi de pe meleagurile acestea, ei mai curând că, nopțile sunt prea reci, ploile nu se mai sfârșesc și vântul împărăstie necontenit, dealungul străzilor pavate sau șoselelor prăfuite, galbene foi atinse de suflul morții.

Încât nu e de mirare, că în fața unei temperaturi atât de simțitor scăzută, sângele cere să fie încălzit și prin mijloace artificiale. De aici, iată-i pe cetățeni agitându-se și la cea mai ușoară stimulare. Fac gesturi largi, disproporționale, vociferează pe la răspântii, se indignează de faptul că anumite persoane cu greutate susțin, încurajând, Cosinourile dela Sinaia sau Constanța — și se întore apoi acasă, dezamăgiți că nu-i bagă nimeni în seamă, pentru a-și înceea neceazul în câteva partide de poker...

Vacanța se sfârșește. Viața palpită din ce în ce mai tumultuos.

*

Fiindcă veni vorba de agitații sterile... una dintre acestea e de sigur aceea întreprinsă de câțiva studenți din București împotriva „Centrului studentesc” de acolo.

Ba e mai mult decât sterilă — reprobabilă. Stadiul până la care a ajuns ne face să spunem că e prea slab calificativul acesta.

În adevăr, ziarele din Capitală au adus astăseară cei amănunte asupra chipului cum s'a desfășurat o întrunire studentească la Dacia. Vociferări, bătăi... cari te fac să reflectezi cu amărăciune că vorburile lui Cașavencu încă nu s'au dus...

Toți cei ce se interesează de fluctuațiile tinerilor cari simbolizează speranța viitorului țării, tresar acum îngrijorați la vederea spectacolului nedemn, pe care acești tineri îl oferă privirilor erudite lovite.

Provocatorii întrunirii — cu reclamă scandaloașă prin gazete și mai scandaloașe — se expun blamului întregii studențime din pricina lipsei de tact și cuviință pe care au dovedit-o, apelând la „inteligența” câtorva nenorociți sindicaliști, pentru a-și impune — evident: în chip obiectiv! — păreri lor...

Studenți bătuți, la îndemnul unor colegi inconștienți, de câtră lucrătorii sindicaliști — al căror rol la o întrunire studentească e surprinzător — iată în adevăr un fapt, care denotă cât e de scăzută mentalitatea celor ce poartă vina acestei întâmplări, pe care eu greu îți vine să o crezi.

Disprețul celorlalți li va fi cea mai bună pedeapsă.

Șt. P. Moldovanu.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

Serbările dela Biserica-Albă.

Instalarea protopopului Dr. George Dragomir.

Faptul, că instalarea celui mai simpatic protopop al diecezei Caransebeșului s'a fixat pe timpul tinerii adunării generale a Reuniunii învățătoresci din dieceză, dovedește pe deplin raportul intim și sincer ce există între biserică și școala românească a acestei dieceze. Vrednicul fiu al bisericii a voit să probeze învățătoriei, că și el dascăl fiind vine, ca prin instalarea sa să consfințească adunarea culturală a neamului, iar apostolii culturali, vin să aducă prinosul lor bisericii mume, ridicând nimbul instalării șefului tractual al Bisericii albe.

Serenada.

În seara zilei de 14 August Reuniunea de cântări din loc și corul seminarului pedagogic-teologic din Caransebeș, elevii protopopului serbătorit i-a aranjat serenadă, cântând alternativ unele piese deplin succese.

În numele clericilor a vorbit cu multă căldură clericul P. Bobariu, care a caracterizat pe profesorul model, care a cuprins în inima sa toate durerile și nevoile tinerimei, căreia i-a fost nu numai povătuitor luminat, ci și părinte iubit; ceea ce dovedește și faptul, că tinerimea n'a pregetat a veni la o distanță atât de mare, spre ai aduce tributul iubirei și al grațitudinii, ceea ce numai spre onoare le poate servi.

În numele reuniunii de cântări l'a salutat dl inginer orașenese Iancu Ilana, asigurându-l de stima și dragostea credincioșilor săi.

Cu o voce sonoră le-a răspuns blajinul protopop, mulțumindu-le pentru dragostea probată bisericii mame rugându-i ca și în viitor să țină cu sfințenie la biserică mamă, nu numai fiindcă ea este o instituție morală, ci fiindcă ea în același timp are menirea sublimă de a face educația morală, intelectuală și națională a neamului.

Serviciul divin. — Instalarea.

Serviciul divin s'a oficiat din partea prea on. domn protopop al Vârșetului Traian Oprea, asistat de Dr. Gheorghe Dragomir, Sofronie Nedici, Teodor Pauciovan și Arsenie Golumba, iar răspunsurile s'au executat cu multă precizie din partea corului vocal din loc.

Prea On. D. comisar episcopesc T. Oprea luând de mâncare cuvintele s. scripturi „Să stai încingându-ți mijlocul Tău cu adevărul”, ține o cuvântare festivă, în care arată biruința religiei lui Isus asupra tuturor curentelor.

„Numai moralul răsărit din religie adevărată, este baza fiecărei societăți” zice preotul cuvântător.

Prezentând apoi legendarele figuri ale martirilor ca modele de abnegație, atestifică pe cei chemați cu cuvintele s. scripturi: „Știu că după plecarea mea vor veni lupi periculoși, cari nu vor cruța turma” și îi invită să fie sentinele neadormite ale bisericii și neamului.

Adresându-se apoi noului protopop îi arată, că precum fericirii noastre naintași au urmat pilda martirilor, astfel dsa să aibă sentimentul abnegației și al dragostei și să păstorească cu demnitate turma și biserică conerezată înțeleptei sale păstoriri, adresându-se în fine poeziei, învățătoriei și tuturor organelor parohiale îi invită a da tot sprijinul și concursul noului preot întru împlinirea sublimă, dar grelei sale misiuni.

Predând apoi noului protopop gramata arhierescă, evanghelia, crucea și sigilul officios îl instalează de protopresbiter al Bisericii albe, absolvând de agendele oficiale pe adm. Sofronie Nedici, căruia îi exprimă mulțumirile ven. consistor pentru zelul său. Instalatul protopop Dr. G. Dragomir luându-și de mâncare cuvintele s. scripturi cari zic: „Sânti să fie Dumnezeuului lor și să nu profaneze numele Dumnezeului lor” și arătând cum prin lucrarea mâinilor P. S. Sale sfințindu-se întru protopresbiter, s'au împlinit cuvintele s. Ion, primind darul și puterea de a purta întroita direcție a mântuitorului: „direcția preoțească, care culminează în puterea de a săvârși s. taine, direcția învățătorescă de a vesti credincioșilor cu vreme și

Filiala din Arad a magazinului de dantele din Budapesta Bulev. Andrassy nr. 20

— palatul Fischer Eliz —

Atrage atențiunea on. dame asupra magazinului său asortat cu noutățile sezonului de toamnă, cio-

rapi pentru femei, bărbați și copii, șaluri, năfrâmi groase, mătasuri, dantele, cordele, mănuși și orice acvizițe. Ci 132-100

fară vreme cuvântul dumnezeiesc și direcția pastorală de a contribui la conducerea bisericii.

Arătând apoi datorințele protopresbiterului de a fi „legătura firească canonică între autoritățile noastre bisericesti și între mama și păstorii sufletesti din tract”, promite solemn a fi „organ și informator fidel al autorităților, dar totodată și reprezentant sincer al preoției și învățătorului și al credincioșilor din tract”.

Adresându-se în special on. preoții o roagă să sădească în inimile credincioșilor nobilul sentiment al religiozității și moralității. „Impliniți-vă cu scumpătate datorințele, ce le aveți de preoți și atunci mă veți avea de prieten, altcum imi vor fi încredințate ușile inimii pentru cei răi. Și încă un sfat și îndemn însemnat, nu vă despărțiți de popor nici în bine nici în rău. Sprijiniți-l, învățați-l, purtați grija, așa precum un părinte bun se îngrijește de fiii săi.

Adresându-se apoi învățătorului, îi provoacă a crește bine copiii încredințați lor. „Sa faceți ca grădinarul cuminte, care curățește stratul sălbatec și seamănă în el plante nobile, altoiește mlădița nobilă în trunchiul sălbatec”.

În fine adresându-se credincioșilor li-a zis într'altale: „Incurajați cu dragoste pe preoții și învățătorii voștri. Tineți cu scumpătate la biserică și școala voastră. Nu vă dați în laturi când este vorba de a aduce jertfe pe altarul bisericii și școlii și pentru susținerea lor, însemnându-vă, că orice jertfă și primos aduse pentru biserică și școală, aduc mai târziu roduri înmulțite”.

Aducând înaintea ochilor lor pilda vie a strămoșilor noștri, cari îndată ce au decăzut în ale moralității, au pierdut și neamul și stăruința lor puteenic.

Îi invită să se lapede de slăbiciunile omenesti, cari aduc decadența omeniei și de alte păcate ale poporului.

Mulțumind în fine tuturor cari au asistat, îi roagă a primi cuvintele sale păstorești cu aceeași dragoste cu care le-a împărtășit.

Adunarea reuniunii învățătoresți.

Sedința I ținută la „Burg”.

Președintele, veteranul dascălilor activi din dieceza dl Traian Hențu prin un acomedat discurs deschide adunarea, salutând pe toți reprezentanții autorităților și corporațiilor, cari sunt prezenți.

P. O. D. Traian Oprea, comisar consistorial, salută adunarea arătând problema școlii și misiunea învățătorului confesional.

Primarul Dsida Lajos salută adunarea ungurește. Directorul Schenek mulțumind președintelui pentru salutul său, salută adunarea (ungurește) în numele Reuniunii învățătorilor sudungari, declarind că dsa „a învățat a pretui mult reuniunea caransebeșană, pentru că a știut să steie la nivelul său”.

Invită învățătorimea a lupta și în viitor pentru independența ei materială și pentru garantarea existenței ei.

A mai salutat adunarea (în ungurește) încă un coleg din Biserica albă, în numele învățătorilor din loc. Dl Iuliu Vuia, președintele reuniunii învățătorilor timișoreni salută prin avântat discurs adunarea. Dl Ștefan Jianu referent consistorial a dat povețe de o deosebită însemnatate învățătorilor, de a conlucra armonie cu toți factorii și în special cu on. preoții, căci ambii sunt slujitorii altarelor neamului, „unul slujește la altarul credinței și altul la altarul conștiinței”.

Cel mai călduros a fost salutul fruntașului neamului, a dlui Ioan M. Roșu, care a salutat cu dragoste sinceră și cu entuziasm „**martirii neamului**” încheind cu

Un salut

dedicat Reuniunii.

În mări pe tulpă, nădă de flori,
O lume nepăimășă,
Sunt toate vii, ca pe sub glie
Comori, de vezi ascunse.

Și noi avem la sânul nost
Comori din inimi rupte —
Pe lume doară nici mai sunt,
Așa odoare scump!

Copiii noștri sunt comori
Predate voua în școală,
Iar, voi **trudiții neamului**,
Umblați cu straița goală.

Pai noștri pui-i desmierdați,
Cu câtă gingășie;

În inimi fragede turnați
Din cer o logăție:

Din Pavel, faceți Păvăluț
Pe toți bujori din fire,
Nu ști, cari-s mai draguți
Din sute mii de șire.

Iar pe voi învățători
Intreb, cin' vă desmiardă?
Ușcați și supti de muncă grea,
În ajutor, cine v'aleargă?

Atâta jertfă ce-ați adus —
Și tot vi se mai cere
Ați și ajuns cu aureoli
Ca stinții fără avere.

Și ce-i răsplata pentru chin
Și cultul al măririi?
Permiteți-mi, ca să vă închin
Cununa nemuririi!

Nu vă uităm, pân' ce-om fi vii
Și toții au s'o știe,
Că în sânul nostru vă purtăm
De mult, din copilărie.

Măreți să fiți, când vă îngrijii
Să creșteți o pleiadă,
Din cei micuți și săracuți
Tot meșteri d'ai cu spadă.

Avându-vă într'un mănunchi
Pofim zile senine
Pentru-a neamului genuchi
Să ne trăiți cu bine.

La propunerea secretarului P. Bandu se trimite P. S. S. episcopului Dr. Miron E. Cristea următoarea telegramă: Învățătorii intruniți în adunarea generală trimis expresia omagiului fiesc protectorului ei.

Se dă citire telegramelor primite dela protonopul A. Ghidiu și I. Moldovan preș. reun. aradane.

Rapoartele și esibilele se predau diferitelor comisiuni alese și anume:

În comisia pentru cenzurarea raportului general s'au ales: I. Roșu, D. Mișescu, M. Milencovici, M. Dutrei, C. Lazar.

În comisia pentru cenzurarea rap. cassarului: V. Tarian, N. Mircea, S. Dragulescu, P. Semian și I. Naia.

În comisia pentru bibliotecă: I. Cioc, P. Costescu, S. Andrițoiu, S. Tomescu.

În comisia specială: Dr. A. Novac, Dr. M. Ienciu, A. Balan, G. Guga, M. Popoviciu.

Pentru inserierea membrilor: V. Lăpădat, G. Daina, M. Mogos, C. Petra și R. Mihu.

În comisia candidatoare: T. Oprea, Ștefan Jianu, I. Marila, N. Crăciunescu, I. Badescu, S. Ionaș, V. Tarian, I. Grosșian și P. Ramanțu.

În comisia verificatoare: G. Petroviciu, D. Pruneș și I. Marila.

Sedința I se ridică.

Banchetul.

În mijlocul veseliei generale n'au lipsit nici toastele: P. O. D. comisar Traian Oprea a tostat pentru M. S. regele, Dr. G. Dragomir pentru episcopul Dr. Miron Cristea, Aurel Novac pentru Dr. G. Dragomir, Iosif Ania — în numele preoților — pentru Dr. G. Dragomir, Sofroniu Naderiu pentru Dr. A. Badescu, învățătorul G. Truia pentru Dr. G. Dragomir, Ioan M. Roșu într'un avântat discurs arată că dacă am fi pus mai mare pond pe capitalul intelectual, azi am avea fondurile necesare și am putea respinge ajutorul străin. Întru amintirea instalării depune 500 cor. în scopul casei protopresbiterale, unde să se zidească și casa corului; Dr. G. Dobrin pentru înțelegerea între preoți și învățători. Șirul vorbirilor l'a închiat dl Aurel Novac și inimosul dascăl G. Jianu, arătând importanța și rostul școlii.

(Raportul despre sedința II, în lipsă de spațiu, numai în numărul de mâine).

De pe Valea Almăjului.

Cine nu vede cum heghemonii noștri măghiar se folosese de orice mijloace numai să-și poată duce la îndeplinire idealul lor? Cine nu observă cum se întinde încetul cu încetul spoiala pretinsei lor culturi, rețeaua putredă „ideii”? Călătorind azi prin văile Ardealului și ale Bănătuului vei sta uluit. Satele noastre au fost silite să-și lapede numele lor „păgănesc” până acum „încreștinându-se” în toată forma după normele firei „uraltice”. Bietul călător străin cum mai e tras pe sfoară! O ce fericit să simți Poienkin văzându-se imitat de un popor întreg!

Dar scopul sfințește mijloacele. Ia-n privim în Bănat la noi. Pentru a cuceri Bănatul a fost lipsă arzătoare înființarea gimnaziului de stat din Caransebeș ridicat... din banii noștri. Bietul grănicer! De aceea și-au vărsat ei sângele pe câmpiile de luptă, pentru ca mai târziu copiii lor să nu mai știe nici scrie și ceti românește — pentru că în institutele din Caransebeș ridică te din munca și truda lor cum e bunăoară și în ternatul din același oraș, ce se află între părțile comunității de avere, unde a fost odată președinte nemuritorul nostru general Doda, — să li se interzică chiar și limba lor strămoșască prin un decis adus de comitetul comunității de avere. Ar fi fost se vede în defavorul „ideii”, dacă se propunea în gimnaziul de sus numit cel puțin Românilor în mod obligator și limba română. Totodată notez, că de prezent președintele acestui internat e un patriot, de religie raelit.

Pentru a-și lăți cultura lor, compatrioții noștri se folosesc și de alte mijloace. În puncte bine situate caută să înființeze foi ungurești pentru noi. Un astfel de centru e bunăoară Bozoviciu, ca centrul Almăjului, unde s'a înființat fițuică așa numită „Almásvölgyi Hírlap” cu scopul vădit să ne atragă pe partea lor sau mă bine zis, să ne cucerească pentru ei.

Almăjul, după cum bine se știe, e curățat și mănesc și ne pare cam curios văzând această foaie între noi. De altfel nu ne-am sinchisit așa mult, dacă i-ar trage cu ochiul numai compatrioții, dar — bine să observați și asta-i strigător la cer! — e abonată și de Români, de domni cari ar trebui să fie conducătorii poporului, de domni, cari ar trebui să meargă cu crucea în frunte și să ne apere de satana. Ce le pasă lor de popor, de năcazurile lui! Ce știu ei de „**Asociațiune**” și de **biblioteca ei populară**, despre care aici nici nu se aude!

Jalnic lucru Domnilor! **A sprijini o foaie, care propagă cultura străină cu scopul vădit să ne cucerească pe noi, e egal cu trădarea de neam.** Iar pe domni preoți îi rugăm să binevoiască mătura aceste foi din parohiile lor. Poporul să le cetește, așa dar pentru cine le ține comuna Pentru jidani satului?

Un almăjan.

Serbările culturale din D.-Sănmărtin.

Țăranii și adunările despărțămintelor. — **Epuziția de țesături românești.** — **Jocuri naționale bărbătești.** — **Trupa măestrului Mureșan.** — **Impresii.**

— **Corespondență ocazională.** —

Sănmărtin, 29 August.

Satul nemuritorului Petru Maior, azi devenit un temut cuib săcuiesc, a fost atât de frumos, atât de romănesc astăzi, încât ne-a frapat pe un moment prin aspectul lui viu și involuntar ne-a cuprins un fior de dulce mândrie și plimbându-ne prin oraș eram îmbătați par'că de visuri îngerești auzind glasurile româncelor, ca niște ciripite divine pe străzile orașului străin azi. Ne simțiam ca în mijlocul unui târgușor din Moldova, ori ni se părea, în câte-o clipă, că toată sunt numai tablouri, cari din când în când apar pe pânza albă spre delectarea publicului apatic și dispar în urma lătelii electrice.

Într'adevăr. Dimineața doar câțiva aranjieri împodobiți cu insignii albastre alergând nervos de ici colo, ne spuneau că aici se pregătesc o serbare românească. Pe la orele 10 însă începu să sosească din toate părțile, satele și odraslele scumpe ale văilor târnăvene năpădind orașul.

străm. Ca într-o mare românească ne-am trezit deodată purtați de valuri de țărani. La orele 11 sosesc cu trenul de călători Blajii, oaspeții din depărtări. Tot cam pe la orele 11 auzim un zăvănit prelung de trasuri, vreo 17 la număr, pline cu țărani însuflețiți din comuna Blajii. Au făcut adâncă impresie mai ales asupra străinilor, cari se ascundeau timizi până, după le osti, simțind prin bine. Ei nu pot să priceapă că în țara lor, cât teren au pierdut în luptele lungi și că înălțarea strălucitoare a culturii străine s'a desfășurat numai în comuna manifestată în cultura.

Adunările generale ale departamentelor se desfășoară în ziua de azi numai în orașele și în comunitățile urbane. În țară se așteaptă să se facă demonstrații de președinții și de țărani populari, cel mai interesant factor în mișcările noastre sociale. De la o vreme încețoșarea noastră comunități cu dăruirea și simțămîntul față de naștere. Trecutul trebuie să fie și începutul prezentei și să poată și să manifestăm cultura, nu numai politică, în cadrul cărora ei pot ocupa un loc de onoare.

Astfel și comitetul desp. De Sămărtin al Asoc. făcând peste un o propagandă intensă, făcând vreo câteva prelegeri, și înființând 25 de biblioteci populare și 36 de agenturi, n'a fost deloc surprins, când s'a văzut înconjurat la adunare de un popor înens, de floarea inteligenței din comitat care a alergat din depărtări, să demonstreze în chipul cel mai demn solidaritatea ce trebuie să existe între toate păturile sociale dela noi. Programul variat a fost ascultat cu multă atenție. Directorul desp. Dr. Romul Boila a fost desori întrerupt în decursul vorbirii sale de deschidere și viu aplaudat de masa poporului. În sfârșit creștea cu fiecare clipă și în terosul publicului își ajunse culmea, când s'au început jocurile naționale barbatiste.

*

Di director al agenturii „Albina” din loc Anastasiu Beșu, conduce cu mult gust și tactică această întrecere. S'au prezentat 5 trupe de cântăreți, din Mediaș, Cetate de Baltă, Boboialma, Chinciuș și Șomoștelnic. Muzica întonează „Deșteaptă-te Române” și căluserii execută un marș sărbătoresc în fața publicului, secundați de violoncellele aclamări și îndemnuri din partea poporului. S'au început apoi jocurile. Sângele strămoșilor, care vibrează încă în vinele voinicilor noștri dela sate, a pus în mișcare trupul frumos român și numai acum am priceput ce artă și frumusețe extraordinară zace în dansurile acestea, executate cu atâta farmec încât uimește chiar și pe străini. Răpiți de vraja jocurilor noastre străinii abia găseau cuvinte de laude la adresa jucătorilor noștri. Comitetul a fost pus la grea încercare când i s'a cerut să voteze premiile. Toți au fost perfecți, toți ne-au frapat cu artisticele lor salturi, toți așteptau premii. Le-au și căpătat. Comitetul a împărțit frățește câte 20 coroane trupelor afară de trupa din Mediaș, care a primit 30 coroane.

Ne-am despărțit pe un moment, ca să ne pregătim de programul de seară. Dar nu s'au despărțit țărani, cari steteau încă tot sub impresia frumusețelor serbări. O voce extraordinară a cuprins toate sufletele și

S'a întins poporul adunat
Să joace în drum după tilinci,
Feciori la zece fete ei...

a fost ca la o nuntă mare țărănească. Românii de prin văile târnăvene au serbat azi izbânda culturii lor naționale.

*

Cred că nu trebuie să va asigur, că expoziția de țesături românești a fost cercetată ziua întregă de publicul numeros. Nici nu se putea altfel; o expoziție de model aranjată sub conducerea dnelor din Sămărtin, ni-a desfiat inimile mai mult ca toate punctele din serbări. Aici, văd un ștergar de o admirabilă frumusețe, dincolo o cămașă de 80 de ani, apoi un covor de 115 ani dintr'un sat din apropiere. Consonanța culorilor e atât de perfect redată în aceste lucrări frumoase, încât îți vine a crede că s'au deschis înaintea ta saloanele cutărui pașă din Orient și te uimește înusul acesta de țesături ce și-l permite cel mult niște hidabzi spanioli, iar nu un popor atât de sărac și bătut de soarte ca al no-

stru. Este semnul unui deosebit simț de artă frumosea ce se ascunde în genul poporului nostru.

*

Seara distinsul maestru din Blaj, dl. Iacob Maresan, predă denă comedii cu trupa lui perfect instruită. Blajenii ne-au frapat și de data aceasta ca de atâtea ori cu jocul lor dramatic deosebit de frumos. Dna. Mihi Kempf a jucat în amândouă piesele atât de bine, cu apăsări așa de artistice, încât n'a captivat pe toți, far când n'au început să cânte, cu vocea-i deosebit de plăcută „București, o București” publicul a izbit în aplauze furiemoase ce nu mai aveau sfârșit. I s'a predat din partea aranjării prin dl. A. Șimon un prea frumos buchet de flori vii. Cântările dinți și deamne încă au fost foarte bune în roburile lor. La sfârșitul producției, publicul domie să vadă și să mulțumească maestrului Maresan, în chemat de repetiție ori la câmp și i'a făcut ovatiuni furtivoase.

Ziua aceasta a fost o zi de mare însemnătate pentru Sămărtineni. Românii cari se află aici la periferiile românismului, poarta o luptă deosebit de grea împotriva culturii străine. Azi însă au dat o probă clară deosebită deosebită de viață. Poporul românesc a trecut prin mii de lărmuri și a ieșit la urmă totuși biruitor, în ciuda tuturor vremurilor triste și încercărilor, la cari a fost supus. Nu ne vom lăsa nici de acum înaintea, ei vom lupta în rinduri tot mai încliegate pentru limba și credința românească.

Aral Cazi.

Criza din Turcia.

A r a d. 30 August.

Marele vizir Ahmed Muktar a declarat în zilele trecute, că nu există nici un motiv de neliniștire, pentru că ordinea e restabilită în mare parte în Turcia. Cuvintele marelui vizir însă le desminte știrile sesite azi despre o revoltă a jandarmeriei din Constantinopol împotriva guvernului, care ar fi fost pusă la cale de junii-turci. Telegramele, cari aduc aceasta știre au trecut prin cenzură, și astfel nu se poate ști cu siguranță ce proporții a luat revolta, care oficial e declarată numai de o demonstrație neînsemnată. În Albania împărțirea armelor se face încet ceace are ca urmare, că albanezii în nerăbdarea lor deschid cu forța arsenalele pe cari apoi le jefuiesc. Cu ocaziunea acestor excese însă nemulțumiții sparg și închisorile și eliberează pe intermitenții, cari neliniștesc localitățile, ce le cad în cale.

Opinia publică din Serbia și Bulgaria stă încă sub impresia masacrelor, dar guvernele opun rezistența cea mai mare de a declara război și astfel a ajunge în conflict cu marile Puteri, cari toate sunt pentru menținerea păcii în Balcan. Ambasadorul Austro-Ungar s'a prezentat la Poartă, ca să înlature teama guvernului otoman de pericolul, ce îl vede în acțiunea contelui Berchtold.

Revolta jandarmeriei.

Constantinopol. — Noaptea târziu jandarmeria staționată în Galata și Kassa a încercat a se revolta împotriva Porții. Guvernul însă prin măsuri luate în grabă a zădărnicit revolta. O comisie specială a început anchete în chestia incidentelor. După o versiune 3 ofițeri și vreo 50 jandarmi au plănuit demonstrații împotriva guvernului. Demonstrații au fost deșinate și vor fi duși înaintea judecătoriei militare. Se vorbește că revolta ar fi fost pusă la cale de junii-turci, cărora jandarmeria le-a rămas credincioasă.

Anarhie în Albania.

Üsküb. — În Albania se lățește tot mai mult anarhia. În Kalkandele și Gostivar au fost deschise cu forța tenniele. Arsenalele sunt

jefuite și guvernul până acum n'a luat nici o măsură împotriva. În Ipeo și Diakova au fost devastate mai multe școli.

Comisia albaneză în Scutari.

Constantinopol. — Se vestește că, consiliul de miniștri a hotărât să satisfacă dorința albanezilor catolici din vialetul Scutari și va trimite comisia specială din Albania de la Scutari, pentru ca să asculte și plângerile albanezilor din acest vialet.

Agitația în Bulgaria.

Sofia. — Cu ocazia aniversării luptei dela strângerea Sipla, episcopul a provocat guvernul, să elibereze pe creștinii din Macedonia ce sub jugul otoman.

Declarația unui ministru sârb.

Belgrad. — Un ministru sârb a făcut în chestia masacrării din Siența următoarea declarație de mare importanță:

Evenimentele din Siența îi impun în mod imperativ guvernului sârb datoria, să ceară scut și satisfacție pent. a sârbii, ce va și face. De sine înțeles, că trebuie să fie pregătit și la aceea, că eventual împlinirea acestei cereri să o silească chiar cu măsuri extreme. Dar aceasta încă nu înseamnă a începe un război. Nu-i permis a pierde din vedere, că Serbia nu poate declara război Turciei, până când nu e apărată în destul la Dunăre și Sava, pentru că oricum considerăm lucrurile Serbia e amenințată de un pericol mai mare dinspre Nord. Deocamdată pericolul acesta e înlăturat primind Rusia în mod oficial propunerea contelui Berchtold. Împotriva marilor Puteri Serbia nu poate începe război și la un pas atât de imprudent nu poate împinge nici statul sârbesc.

Acțiunea contelui Berchtold.

Constantinopol. — Ambasadorul austro-ungar Pallavicini s'a prezentat la Poartă și a conferat timp mai lung cu marele vizir și cu ministrul de externe. Ambasadorul a fost încredințat de către contele Berchtold să asigure Poarta, că acțiunea nici decum nu intenționează un arăstec în afacerile interne ale Turciei, ci tinde numai la împăciuirea popoarelor din Balcan. Pe baza instrucțiunilor date de contele Berchtold ambasadorul a încercat să convingă Poarta că toate atacurile presei franceze și rusești sunt neintemeiate.

Viena. — Ziarul „Deutsches Volksblatt” numărul său de azi spune că vizita de Miercuri a comandantului suprem al marinei, contele Montecuccoli la contele Berchtold e în strânsă legătură cu vizita acestuia la Sinaia. Contele Montecuccoli a cerut informații dela ministrul de externe referitor la rezultatul vizitei la curtea română, conferându-se cu ocaziunea vizitei și despre rezolvirea chestiei Dardanelor, precum și despre schimbările ce se vor face în marina română și în primul rînd despre clădirea și întărirea portului Constanța.

Tratatul de pace.

Genf. — Știrile sosite din Lausanne confirmă știrea despre intreruperea tratatelor de pace, da e vorba numai de o pauză. Delegații vor cere în acest timp instrucțiuni dela guvernele lor pentru continuarea tratatelor. Se zice, că la încheierea tratatelor va lua parte și moștenitorul de tron al Turciei.

Dr. RÓTH KALMAN,
MEDIC.

TEMESVÁR-ERŐSÉBETVÁROS.
Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Consultațiuni: a. n. 8-10, d. a. 2-4 ore.

Consultațiuni separat pentru tuberculoși

Altoire cu Tuberculin.

Bo. 45-46.

CRONICA ȘCOLARĂ

Școalele medii gr. or. rom. din Brașov.

Instiințare.

Inscrierile pentru anul școlar 1912—1913 la gimnaziu și la școala reală se vor începe în 3 Septembrie st. v. 1912, adică în 16 Septembrie st. n. Școlarii cari se înscriu pentru primadată la școalele noastre medii, vor aduce testimoniu școlar, certificat de naștere și certificat de revaccinare. Testimoniul școlar de pe clasa precedentă au să-l prezinte toți școlarii, așadar și școlarii, cari au absolvit clasa precedentă la școalele noastre.

Din 30 August și până în 3 Septembrie v. dela 8—12 oare a. m. se vor ținea examenele private, supletorii, de diferență și de corigență. Cei ce s'ar prezenta mai târziu, au să dea petiție la direcțiune, dovedind cu atestat valabil cauza întârzierii.

Examenul script. de maturitate se va ținea în zilele de 3—6 Septembrie v. — Toți candidații examenului de maturitate vor trebui să se prezente în cancelaria direcțiunii gimnaziului Sâmbătă în 1 Septembrie v. la 9 ore dim., și să-și plătească taxele de examen (dacă nu le-au plătit de mai înainte). — Examenul oral de maturitate se va ținea în zilele de 12 (25) și 13 (26) Septembrie.

Notă. — Școlarii, cari vin dela un institut, unde în gimnaziul superior nu au învățat limba grecească, vor avea să dea un examen de primire din limba grecească.

Didactrul în gimnaziul inferior și școala reală este de 24 coroane pe an, iar în gimnaziul superior (cl. V—VIII.) de 40 coroane pe an. — Cei imatriculați pentru primadată mai plătesc odată pentru totdeauna o taxă de primire de 8 coroane. Școlarii neromâni plătesc didactrul, taxa de primire și taxa pentru fondul de penziune dublu. Taxa pentru fondul de penziune este în gimnaziul superior 10 cor., iar în gimnaziul inferior și școala reală 6 cor., taxa pentru testimoniu (Fondul Coresi) 3 coroane, taxa pentru anuar 1 coroană, taxa edilă 6 coroane (în clasele de jos) și de 10 coroane în clasele de sus; taxa p. mijl. de învăț. și mobilier este de 2, resp. 4 coroane; — taxa de patinat este de 30 bani, resp. 50 bani; taxa pentru bibliotecă e de 1 coroană; taxa de membru la societatea de lectură a studenților este pentru cl. V. și VI. gimn. 1 coroană, pentru clasa VII. și VIII. gimn. 2 coroane.

Didactrul se poate plăti în 3 rate după dispozițiile stabilite în normativul Eforiei școl.

Școlarii, cari vor să fie scutiți de didactru trebuie să-și prezente petițiunile lor până în 30 Septembrie st. v., la cancelaria Eforiei școlare.

1. Indreptățiți a petiționa sunt acei școlari săraci, cari au moralitate nota bună și nota generală la obiectele de învățământ foarte bine sau bine.

Cu nota suficient pot fi scutiți numai acei elevi, cari sunt din Brașov și cercetează clasa I. și II. gimnazială sau reală.

2. La petițiune se aelude certificatul de paupertate dat de oficiul comunal, dar vizat și de parohul locului.

3. Toți petenții au să alătore și testimoniu școl. ultim.

Scutiri se acordă numai la didactru, — celelalte taxe școlare trebuie plătite de toți școlarii.

*

Dispozițiuni speciale.

1. Toți școlarii ordinari din clasele V, VI, VII și VIII gimn. trebuie să poarte exclusiv numai uniforma școlară și chipiul regulamentar. — Părinții sunt deci rugați să nu comande alte haine nouă la fiii lor din numitele clase, ci să se îngrijească cu ocazia venirii lor în Brașov pentru uniformă la croitorii români de aci. — Uniformele vechi din anul trecut se pot încă folosi și în anul acesta. — Obligatoritatea uniformei s'a decretat cu scopul de-a se curma orice lux în îmbrăcăminte. — Purtarea chipiului este o-

bligătoare începând din clasa III gimn. și reală în sus în toate clasele.

2. Cărțile școlare, dacă nu sunt nouă, trebuie să fie în stare bună, curate, întregi, nezdrențuite, — altfel se vor confisca.

3. Pentru prevenirea abuzurilor, sunt rugați părinții, ca — în toată durata anului școlar — să nu trimită fiilor lor decât banii destinați pentru trebuințele lor personale. Plățile la gazde, la croitori, prăvălii etc. să se facă direct la adresele acestora. Im. taxe și restanțe școlare (afară de cele dela internat, cari se vor trimite la Direcțiunea Internatului) să se trimită direct la: Eforia școalelor gr. or. rom. din Brassó (Brașov.)

Brassó (Brașov), în 11 August v. 1912.

Direcțiunea școalelor medii gr.-or. rom.

Manuale aprobate pentru școalele cu limba română.

ABC-dar prima carte de cetire română de Iosif Moldovan și consoții ediția a IX-a. Acest manual ilustrat nu conține nimic mai mult decât ceea ce se poate da în mâna unui băiat de 6 ani și se poate executa cu succes în decursul unui an școlar. Original în felul său. De dragul gingașului copilăș de 6 ani am omis tot ce l'ar putea incurca, titluri de subîmpărțiri, interpunctuațiuni neînțelese și fără scop în această clasă, ba de dragul lui am eliminat și titlul cărții pe care el încă nu-l știe ceti și l'am înlocuit cu chipul drăgălaș al unui școlar în port național. Cartea care se poate folosi cu succes la toate metodele uzitate: scriptologia, cuvinte normale și fonomimică, este aprobată de Vener. Consistor diecezan și în ultima ediție sub Nr. 3549—1911. Prețul 40 fileri.

A doua carte de cetire română ilustrată, de aceeași autori foarte originală în felul său. Conține o serie de exerciții pentru a ușura trecerea dela ABC-dar, bucăți de cetire în ziceri scurte și înțelese din cercul exercițiilor de vorbire prescrise pentru această clasă. Descrierile și anecdotele scurte sunt provăzute cu chipuri foarte interesante și originale. Cartea a ajuns a VIII ediție și este aprobată de Ven. Consistor sub Nr. 3551—1911. Prețul 40 fileri.

A treia carte de cetire română ediția a IV-a, de aceeași autori aprobată sub Nr. 3593—1911. Prețul 60 fil.

A patra carte de cetire română ediția a II-a. Prețul 60 fil.

Carte de cetire pentru elevii claselor V și VI, ediția a II-a, despre cari recenzentul Ven. Consistor zice: „In privința limbii și a stilului întrece și pe cea mai bună carte de cetire la noi, a lui Popescu, prelucrată de Dr. Șpan, fiind scrisă în ziceri scurte și bine înțelese”. Cărțile sunt aprobate de Ven. Consistor cu Nr. 3430—1911 și de înaltul guvern sub Nr. 103.233—1910 în ultima ediție. Prețul 1 cor.

Limba maghiară pentru clasele I—III de Iosif Moldovan și Iuliu Groșorean ediția a III-a aprobată de Ven. Consistor sub Nr. 3470—1911 și de înaltul guvern sub Nr. 95.525—1910 despre care recenzentul ministerial zice: „Cu acest manual școlar, autorii au scos la iveală un op foarte succes, prin care se face mai cu înlesnire învățarea limbii maghiare”. Prețul 50 fil.

Recomandăm aceste manuale în atențiunea dilor învățători.

NAGY JENŐ,
 specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ - KOLOZSVÁR
(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
**Pune dinți și cu plăiere în rate, pe lângă
 garanță de zece ani. (97-120)**

INFORMAȚIUNI

Acad., 30 August n. 1912

Pentru fondul ziaristilor. Distinsa noastră artistă d-șoara Dora V. Lepa a dăruit 10 cor. pentru fondul ziaristilor români. Sincere mulțumite.

Serbările Ligei Culturale Din partea Ligei Culturale ni-se comunică următoarele:

O altă surpriză ce se pregătește la serbările Ligei dela 26—29 August este cabaretul artistic, organizat cu concursul celor mai de seamă artiști și artiste dela Teatrul Național. Aripa stângă a pavilionului regal va fi superb decorată. Cei mai distinși artiști ai noștri vor declama versuri, vor zice monoloage, romante și cuplete, vor reprezenta mici piese alese special din bogatul repertoriu; orchestra va delecta publicul în tot timpul. Se vor servi cele mai delicioase lucruri de consumație.

Vizitatorilor serbărilor Ligei le va fi dat de asemenea să vadă o nouă surpriză a unui român de peste hotare care a inventat o bicicletă ce merge pe apă cu cea mai mare înlesnire, având încă un pasager și un bagaj de peste 190 kgr. Această invenție ale cărei foloase de o importanță netăgăduită se vor cunoaște în amănunțime după serbările noastre, se va experimenta zilnic pe lacul din mijlocul parcului, putând fi văzută de oricine.

Pentru ca publicul să fie asigurat contra speculei cu restaurantele și trăsurile, Liga Culturală a luat toate măsurile cari se impun. Prin adresa Nr. 576 către onor. prefectură a poliției Capitalei, instituția noastră cerc cel mai larg concurs și control din partea autorității.

O schiță de Caragiale, în limba germană. Ziarul „Die Zeit” din Viena publică, în traducere, o schiță de Caragiale. Traducătorul schiței nu semnează.

Cărți didactice aprobate. Ministrul instrucției publice a aprobat Carte de cetire cl. 5 și 6 Ed. IV. sub Nr. 10096/1912 și Carte de cetire cl. II. Ed. VI sub Nr. 104220 ambele de Iuliu Vuia.

Cununie. Dra Silvia Vulcan (Oprea-Cârțișoara) și d. Nicolau Frâncu (Porumbacu-de-sus) își vor serba cununia religioasă în 1 Sept. n. în biserica ort. română din Oprea-Cârțișoara. Felicitări.

Mulțumită publică. D-șoara Dora V. Lepa mulțumește și pe această cale tuturor acelor cari cu atâta bunăvoință și-au dat concursul cu prilejul concertului organizat de dsa în 15 (28) August în Lipova, precum și următorilor domni, cari au suprasolvit cu acest prilej: Iuliu Tuduceșu secretarul Acad., București 15 cor.; F. Mașoilă, protopop, 9 cor.; Litkei I. 4 cor.; familia Tărian 2 cor.; R. Popovici, I. Bogdan, Bădnăr B. Dr. Wolf, I. Givulescu, Földvári S. și Dr. Beleş câte 1 cor. Total 37 cor.

M. Sa regele Carol la manevre. După cum am anunțat la manevrele regale române din anul acesta M. Sa regele Carol va sta pe câmpul de operații mai mult timp ca de obicei. Suveranul va urmări desfășurarea manevrelor timp de șase zile. În special suveranul se interesează de modul cum vor trece trupele Dunărea, trecerea care se va face la orele 3 noaptea și va fi urmărită de suveran de pe vedeta „Lascar Catargiu”. Regele își va stabili cartierul la Medjidia în câteva vagoane regale special amenajate. Suveranul va pleca spre câmpul manevrelor la 19 Septembrie v. și va sta până în ziua de 26 v.

Rectificare. În articolul „O chestie școlară”, apărut în numărul 178 al ziarului nostru, s'a strecurat o greșeală, care strică înțelesul adevărat. În loc de „biblioteca a sporit cu 7 opuri dela 35”, e a se ceti „biblioteca a avut 7 opuri și a sporit apoi cu 35, având azi de tot 42 opuri”.

O scrisoare adresată astăzi lui Bismarck.

Pe monumentul din Königsplatz al cancelarului de fier, s'a găsit o scrisoare a unui cetățean anonim care, în versuri, roagă pe Bismarck să fie atât de bun, să se coboare de pe soclu și să reia frânele conducerei patriei. Scrisoarea este scrisă în termenii următori:

— „Dragă Bismarck, coboară între noi ca să conduci tu țara. În vremurile astea grele lasă-l pe Bethman Hollveg călare și tu vino în mijlocul nostru.”

Cu toate că scrisoarea este destul de patriotice, totuși poliția a ținut să confişte scrisoarea ca nu cumva s'o citească și actualul cancelar Bethman-Hollweg.

Mare nenorocire la manevrele din Galizia.

Correspondența „Lazar” din Viena află că la manevrele din Corzyce în Galizia, puse sub comanda generalului Brudermann, un detașament de doisprezece husari, comandați de un sublocotenent, traversând în timpul nopței, pe când făceau exerciții un râu, au fost prinși de vânt și toți soldații împreună cu cei doisprezece cai ai lor, s'au înecat. Singur; sublocotenentul s'a putut salva.

Numeroși barcagii au primit ordin să caute cadavrele soldaților înecați. Până acum toate căutările barcagiilor au rămas infructuoase.

Ex-sultanul Mulay Hafid azistând la reprezentarea „Cobzarului”.

Fostul sultan al Marocului, Mulay Hafid, care acum se află la Vichy, a azistat la o reprezentare a „Cobzarului”, drama lirică a d-rei Elena Văcărescu. După spectacol, fostul sultan s'a dus pe scenă și a felicitat pe interpreți.

Convocare. Prin aceasta avem onoare a convoca pe toți membrii și sprijinitorii despărțământului, la a VI-a adunare cercuală a despărțământului „Tășnad” al „Astrei” care va avea loc în 1 Septembrie st. n. orele 11 a. m. în comuna T.-Silvaș. — Dr. Coriolan Steer secretar, Demetriu Coroian director.

Invenții românești. Ni-se scrie din Oravița: D. Ion Bogdan, comerciant, și d. Avram Torștea, lăcătuș, din Oravița rom. au inventat un aparat automat pentru legarea și deslegarea vagoanelor de căi ferate.

Legarea se face atingându-se două sau mai multe vagoane la olaltă; fie atingerea ușoară, sau ori cât de bruscă. Deslegarea se face pe din afară, pentru fiecare vagon separat, prin mișcarea unor manivele cari sunt aplicate la ambele părți ale fiecărui vagon. Sau mai multe vagoane la olaltă ori chiar un tren complet printr'un aparat special instalat pe locomotivă. Aparatul punându-se în mișcare, manevrează după plac și trebuință, deslegând ori care vagon sau toate deodată.

Pentru invenția aceasta au primit brevetul dela oficiul de brevetare din Budapesta, sub Nr. T 1875, cu numirea de „Aparat automat” pentru legarea și deslegarea vagoanelor de căi ferate.

Această invenție este menită a scuti viața a mii de funcționari, cari până azi erau expuși la renunțate accidente mortale. Inventatorii noștri au mai inventat o serie de invențiuni, dintre care se distinge un nou sistem de aeroplan dirigeabil, având model în miniatură, gata, care construindu-se în mărime originală este astfel aranjat, că nimeni putând funcționa motorul, la orice înălțime, spre a evita o eventuală catastrofă, care totdeauna se sfârșește cu totala nimicire a aeroplanului, imediat se poate pune în mișcare un aparat, care reduce căderea bruscă la o simplă aterisare. Cu un atare aeroplan aviatorul poate face diferite virajuri, la stânga ori sbor „rotogol”, ca porumbeii, după gustul aviatorului.

Gravă ciocnire de trenuri. Pe linia Milano Gauratia, un tren de persoane s'a ciocnit cu un tren de plăcere. Două fete fură ucise, 7 pasageri grav răniți. Fochistul trenului de persoane înebuni și putu numai cu mare greu să fie oprit de a se sinucide.

Caruso înaintea justiției. Zilele trecute a venit înaintea tribunalului din Milano procesul intentat tenorului Caruso de către fosta lui amantă, cântăreața Ada Giacchetti. Procesul acesta, care pasionează mult opinia publică italiană, va dura câteva zile. Ca martori sunt citați între alții: Gatti-Cessazza, directorul general al teatrului Metropolitan din New-York, baritonul Pini Corsi și basistul Wulmann.

Cântăreața Giacchetti devenise amanta lui Caruso încă pe când trăia cu sotul ei, un mic funcționar din Florenza. Caruso încă nu era pe atunci atât de celebru în lumea întreagă, ca acum, și nici nu dispunea de averea de care se bucură azi. Întolmăvindu-se odată, Caruso n'avea cu ce-și plăti medicul și cu ce-și cumpăra medicamente. Giacchetti își vându atunci biuteriile ca să-și poată salva amantul.

A venit apoi vremea de aur pentru Caruso. Cu toate că din relațiunile cu Caruso, d-na Giacchetti născuse doi copii, marele tenor căuta să se lapede de dânsa și o opri să-l însoțească în călătoria sa la America, unde Caruso avea angajament. Caruso, ca să motiveze purtarea lui, învinovăți pe amanta sa că l'ar fi înșelat cu soferul. În schimb d-na Giacchetti învinovățește pe Caruso că ar avea legături cu d-na Del Chiaro din Milano, care a însoțit pe marele tenor în călătoria sa la America.

Tribunalul a condamnat pe d-na Giacchetti

pentru calomnie. Au fost dați în judecată pentru mărturie falsă și calomnie, în legătură cu acest proces, soferul Romati, agentul teatral Loria din New-York și un prietin al lui Romati, Mircalizzi Turco.

Marele incendiu din Constantinopol. Din Constantinopol se anunță: În cartierul industrial din Stambul a izbucnit un incendiu care a consumat numai în 4 ceasuri peste 200 de clădiri. Între clădirile distruse de foc se găsesc mai multe case mari de locuit, o moschee și aproape 100 de magazine. Se bănuiește că focul a fost pus.

Iniințarea unui muzeu „Dante” la Florența.

Se anunță din Florența, că pe lângă multele ei muzee, s'a mai iniințat încă unul: „Museo Dantesco”. Florența mai posedă o „Casa di Dante”, o revistă Dante, un ziar Dante și o societate tot Dante, care organizează prelegeri asupra marelui poet florentin, care e și cel mai mare al întregii Italii. Acum se va consacra memoriei celui mai mare fiu al Italiei și un muzeu Dante. Ca reședință a noului muzeu, va fi „Palazzo dell' Arte della Lana”.

În sala principală din parter s'au descoperit două frescuri, de foarte mare valoare, cum și mai multe picturi murale reprezentând diferitele stadii ale fabricii postavurilor de lână, spălătul și dărăcitul lânii, cum și țesutul, coloratul și rafinarea postavurilor de lână. În alte încăperi ale parterului se vede o madonă cu sfinți, numeroase drapele, și în sala de audiență a primului etaj se află o alegorie admirabilă a justiției, a cărei însemnătate a relevat-o profesorul Morpurgo, directorul bibliotecii naționale.

Spionii... șantanelor. Germania suferă de mania spionajului. Nu intră un ofiter străin în imperiul lui Wilhelm II, ca să nu fie bănuț că vrea să ridice planuri, să afle secrete, să periclitaze existența statului. Din această cauză, multe incidente neplăcute pentru guvern sau public. Acum de curând, un anumit Marmes, director de șantan la Londra, sosește la Hamburg. Cercetările dela vamă descoperă în bagajul său un rulo. Inteligenții funcționari, nepricepând explicațiile englezești ale desenului, îl califică de... hartă și intervin pentru arestarea călătorului. Tocmai după 24 ore de închisoare, bietul Marmes găsește un tâlmăciu care lămurește administrației hamburgeze că desenul reprezintă decoruri pentru șantan.

Funcționarii au liberat pe arestat, dându-i însă sfatul ca pe viitor să lase la Londra planurile, ca să nu mai aibă neajunsuri.

Sfârșitul unui duce. În spitalul Hobuchow din Rusia s'a prezentat un om de vre-o cincizeci de ani, îmbrăcat în zdrențe și care fiind bolnav de cancer cerea să fie primit în spital. Fiind des-

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Senior

(182)

— Urmas —

Domnul, obiect al acestei atențiuni generale, însoțit de băiatul de prăvălie, ureă în trăsură, iar brișea aceasta care a odihnit atât de mult în oușul N.... spre marea plictiseală poate a cetățenilor noștri, ieși la pas pe poarta hanului.

„Ah! în sfârșit, slavă Domnului!” gândi Ci-cikof, în vreme ce Selifan își făcea nevinovata plăcere de a trosni din nou din biciu. Petrușea, după ce se ținu o clipă ca în echilibru pe scaun de dinainte, se lăță să se urce și ocupă pe scaun a treia parte de spațiu care era partea sa. Croul nostru, destul de pitoresc așezat pe un covor de Georgia, se închină spre a-și așeza la spate o pernă de mărșălin verde, și trăsură prinse a lungea săltând și sdruncinându-se pe un caldarâm care părea a fi fost inventat anumit spre a în-crea solidaritatea ori căruși vehiculul alergând.

Cu o anumită emoție vagă privea Ci-cikof casele, zidurile, ulucile, străzile cari, și ele, jucau și fugiau în sens invers, și pe cari poate le ve-

dea pentru ultima dată. În clipa când să dubleze colțul unei străzi, brișea trebui să se oprească; ea intra în aceea pe care trecea un convoi funebru care se întindea cât vedea cu ochii. Ci-cikof se aplecă înainte și paramei lui Petrușeu să se ia informații dela cinova; el află că-i învermântarea procerorului. Ișbit de această veste, el lăsă coșul măsării, încopie perdelele de piele și se înclise în trăsură. În vreme ce staționau așa fără voia lor, Selifan și Petrușeu, scotându-și cu pietate capelele, privian cum trece convoiul și-și petreceau numărând câte persoane erau pe jos și câte în trăsură. Stăpânul lor, ridicându-se din nou în capul caselor ca să le recomande să nu recunoască și să nu salute pe nici unul din lacheii din cunoștințele lor prinse și el să privească prin ochiurile de geam așezate în pelea perdelelor.

Imediat în urma coseingului mergeau pe jos și cu pălăria în mână un întreg popor de funcționari. El gândi că mulți dintreășii cunoșteau fără îndoială, unul brișea, altul servitorii; dar toți erau atât de gânditori încât se abțineau, luera extraordinar, dela vorbăria aceea obișnuită oamenilor fără treabă cari alungă, vorbind, urâtul pe care îl înopune obligația de a urma în mod oficial un convoi funebru. Toate ideile lor erau reflectate asupra lor înșile. „Ce am vom găsi, gândiau ei, în acest non general care are să ne vină? Cum o să se ia el la afaceri? Ce primire ne va face?” În urma funcționarilor pe jos veneau trăsarile pline de doamne în scufii de do-

lin. După mișcarea huzelor și după gesturile lor, era ușor de văzut că ele țineau conversație, și chiar o conversație din cele mai însuflețite. Și ele, poate vorbeau de noul general, presupunând că va da de sigur câteva baluri în vederea cărova făcea să se gândească la colțuri, la hobate de mătase, la broderii, la croșeli noi. La coada trăsurilor defilară o duzină de droașce goale de proprietarii lor; apoi, trecerea fiind liberă, croul nostru simți din nou asprele scuturături ale brișeei sale.

Nu mai decât el desfăcu perdelele, își reluă poziția, oftă și-și zise în sine ca spre a petrece: „Bravul ăsta de proceror, proceror, proceror, el a trăit, firește, a trăit, și apoi iată-l că e mort! Bun ceuma se va zice prin gazete că a murit victimă a excesului zelului său, spre neconsolbila durere a subordonaților săi și a omenirii întregi. Cetățean onorabil, înțeles părinte de familie, model de sot, și multe alte lucruri. Ei sunt foarte capabili să adauge că acesta fu întovărășit la locașul lui din urmă de plânsetele sfâșietoare ale văduvelor și ale orfanilor...” Cu aceasta el se felicită în gând de a fi întâlnit un mort și de a fi tăiat. Cortegiul funebru nu pe la capătul lui, ci pe la coadă și fără de veste, împrejurarea care, se zice, e o bună prevestire pentru călători.

(Va urma.)

Ultima oră

Conferența episcopilor gr. cat. la Blaj

Blaj, 30 Sept. 1912.

Episcopii gr. cat. români și reprezenanții capitulelor s'au întrunit ieri și azi în Blaj la o conferență, aducând următoarele hotărâri:

1. Să se publice actele mai însemnate referitoare la înființarea episcopiei gr. cat. maghiare;

2. Să se trimită un memoriu națiunii în care memoriu să se arate dezastrele ce ar rezulta pentru biserica românească prin executarea buci papale.

Impotriva episcopiei ungurești.

Adunări în Sătmăr.

Am anunțat că *Duminecă, 1 Septembrie n., va avea loc o mare adunare de protestare împotriva episcopiei gr. cat. ungurești, la Mediaș. Tot atunci va avea loc o adunare și la Odorău. La aceste adunări vor participa din partea comitetului nostru național d-nii Gheorghe Pop de Băsești președintele partidului, Dr. T. Mihali vicepreședintele partidului, părintele Dr. V. Lucaciu și probabil și d-nul deputat Dr. Stefan C. Pop.*

Săntem informați că atât intelectualii noștri din acele părți, cât și poporul vor lua parte în număr foarte mare la adunări, căci revolta împotriva criminalei episcopii a ajuns să nu mai poată fi înăbușită.

Ministrul de externe în audiență.

Din Ischl ni se telegrafiază: Azi la orele 11 a fost primit ministrul de externe, cont. Berchtold, în audiență la M. Sa. Audiența aceasta stă în legătură cu recente evenimente politice, interne și externe, în special cu rezultatele vizitei dela Sinaia și are o însemnătate deosebită. Ministrul a raportat în primul rând M. Sale, că în 16 Sept. n. va avea loc în Viena un consiliu de miniștri, în care se va decide asupra sortii reformelor dela artilerie și a bugetului pe anul viitor.

Contele Berchtold a dat apoi un raport amănunțit asupra vizitei sale în Sinaia și a acțiunii ce a întreprins în interesul păcii în Balcani. Din acest raport aflăm că marile puteri au primit invitarea ministrului nostru de externe la conferența ce are de scop regularea chestiunii balcanice. Mai rămâne să se decidă, unde și în ce formă să aibă loc convenirea reprezentanților marilor puteri europene. După versiune, locul conferenței va fi Viena, iar după alta Constantinopolul, pentru ca în caz de nevoie reprezentanții puterilor să poată intra fără amânare în tratative cu Poarta otomană.

În cursul zilei contele Berchtold a avut o întrevedere și cu ministrul Angliei la Viena *Carrwright*.

În curând ministrul de externe, va pleca în Italia și va fi primit în audiență de regele. Călătoriile aceste, la toate puterile aliate, comportă o însemnătate decizivă pentru evenimentele din Balcani.

CRONICA SOCIALA

Tinerimea română din Veneția.

invită la concertul urmat de dans, care va avea loc în 2/15 Sept. n. în localitățile otelului „Venezze” colțul străzilor Gyár și Erzsébet) cu ocaziunea sfințirii bisericii gr. or. române din Veneția. Venitul curat este destinat pentru școlarii români. Se va preda T. Serbanescu: În zădar în larga lume, ex. la vioară de d-nii A. Serac și V. Popovici; „Fântâna fermecată”, piesă teatrală în 2 acte de d-na M. Dobos.

Intelectualii din Iara-inferioară și jur

invită la petrecerea de vară împreună cu producțiunea teatrală ce se va aranja cu ocaziunea adunării desp. al „Asociațiunii” Duminecă în 8 Sept. n. a. c. în localitățile „Casinei” din loc. Venitul e destinat în favorul bisericii din loc. Programul se va distribui seara la cassă. La petrecere va cânta muzica lui Ghiuț din Abrud.

„Reuniunea sodalilor români din Cluj”

invită la petrecerea cu joc ce o va aranja Duminecă în 8 Septembrie n. 1912 în Resturantul „Nistor” (vis-a-vis de teatrul de vară).

Despărțământul Dej

al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” își va ținea adunarea generală anuală în Ocna-Dejului la 8 Septembrie n. 1912 după amiază la orele 4 în sala cea mare dela hotelul „Thorockai”.

PROGRAMUL:

Deschiderea adunării. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal. Raportul comitetului cercual despre activitatea sa. Raportul cassarului. Alegerea unei comisiuni pentru cenzurarea ambelor rapoarte. Alegerea unei comisiuni pentru încassarea taxelor și înscrierea de membrii. Prelegere populară. Raportul comisiunilor. Alegerea alor doi delegați pentru adunarea generală a Asociațiunii. Eventuale propuneri. Închiderea adunării.

La această adunare sunt invitați toți membrii despărțământului și toți, cari poartă interes pentru înaintarea culturală a poporului român. Din ședința comitetului ținută în Dej la 1 Aug. 1912 n. — Ilariu Boros directorul desp. Dr. Ioan Mezei secretarul desp.

Cu această ocaziune în aceeași sală seara la orele 7 și jumătate diletanții cercului filial din Dej al societății pentru fond de teatru român vor da în favorul despărțământului Dej al Asociațiunii reprezentanție teatrală, jucându-se piesele populare: „O Sâmbătă norocoasă” de I. V. și „Arvine și Pepelea” de V. Alecsandri.

Bibliografie

A apărut:

Anuarul institutului pedagogic-teologic ortodox român din Arad. Anul școlar 1911—1912. Redactat de Roman R. Ciorogariu protosinel, director.

Dintre toate anuarele școlilor noastre din anul acesta, cel mai interesant și mai instructiv este de sigur anuarul acesta, care nu s'a mărginit numai la redarea datelor seci ale institutului care date interesează numai pe foarte puțini cititori, ci a publicat pe lângă un studiu de mare valoare al dlor prof. Dr. Teodor Botiș și Dr. Avram Sădean, și o broșură ce i se atribuie marelui Dimitrie Tichindeal.

Studiul istoric al dlor Dr. Botiș și Dr. A. Sădean, însoțit de multe și interesante ilustrații, face parte dintr-o monografie mai întinsă a institutului pedagogic ortodox român din Arad, și a fost publicat cu ocazia centenarului pe care-l împlinește în 3 (16) Nov. a. c. Cel ce vrea să cunoască toate greutățile, toate peripecțiile prin care a trecut acest focar de cultură românească și teologică, din care a ieșit toți Românii mari și de fire din comitatul Aradului și chiar din întreg Ardealul, acela să citească studiul amintit, care deși nu-i complet și este scris într'un timp relativ scurt, totuși poate servi ca un model de monografie culturală. Așteptăm cu nerăbdare monografia completă a institutului pedagogic, care va fi de sigur o operă de mare valoare.

*

Figuri contemporane din România, Dicționar biografic ilustrat. Redacția, București, str. Italiană 19.

PEȘTA REDACTIEI

Nădlăcanului i se comunică că numitul domn se află în Paris. Adresa mai de aproape nu i-o cunoaștem, fiindcă nu e printre abonații noștri.

I. V. V. N'am spațiu de prisos.

E. Isac, Cluj. În ce Nr. au apărut?

Redactor responsabil: **Constantin Sava.**

brăcat de zdrențe s'a descoperit uniforma de general pe care o purta bolnavul. Din hârtiile găsite asupra lui s'a stabilit că cerșetorul este de fapt ducele de Cipru Lusianca. În timpul nopții, ducele a murit. Ducele trăia dintr'o pensiune pe care i-o dădea guvernul rusesc, dar din cauza beției, decăzuse cu totul. Asupra lui nu s'a găsit nici un ban, așa că va fi înmormântat pe cheltuiala statului.

Necrolog. Antoniu Gitta preot jubilar, paroh gr. cat. de Borhid, protopop al districtului Someseș și asesor consistorial, cuprins de slăbiciunile adâncilor bătrânețe a repauzat în Domnul la 25 August n. a. c. în al 79-lea an al laborioasei sale vieți și în al 52-lea al preoției și preafiericitei căsătorii. Rămășișele pământești ale scumpului decedat s'au așezat spre vecinică odihnă în cimitirul comun din Borhid la 27 August n. a. c.

Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată!

— *Ștefan Oltean*, tâmplar și întreprinzător, decorat cu medaile de argint de Asociațiunea transilvană în anul 1881, membru fondator al Asociațiunii pentru sprijinirea învățăcelilor din Brașov, membru ordinar al asociațiunii „Astra”, membru la mai multe soc. din Blaj, etc., după un morb îndelungat a răposat în 28 August n. a. c. în al 67-lea an al vieții. Immormântarea a avut loc azi, Vineri, în cimitirul comun gr. cat. din Blaj.

Odihnească în pace!

Episcopii italieni contra actualei mode feminine. Episcopii italieni, urmând exemplul patriarhului de Venezia, duc o campanie violentă împotriva modei femeiești. La Piazenza, episcopul a taxat într'o cuvântare, moda actuală ca foarte indecentă și imorală. La Messina episcopul a invitat pe preoți să refuze absolutiunea doamnelor îmbrăcate în chip imoral și să nu le admită nici ca nașe la botezuri.

Sindicatul clownilor. Iată într'adevăr un sindicat care într'adevăr ar putea provoca risul. Și totuși am fi nedrepti față de o corporație de oameni cari, și ei, își au interesele lor și dreptul de a și le apăra. Clownii și acrobații circurilor din Paris se agită în ultimul timp și revendică o situație mai bună ca aceea pe care o au astăzi. În fruntea lor este artistul cunoscut și apreciat Chocolat care, prin numele său, pare indicat să îndulcească soarta clownilor și acrobaților parizieni cari l-au aclamat fruntaș al lor.

Mașina pentru bătaie. Profesorul Andrew dela universitatea din Illinois (Statele-Unite) a fost adresat zilele trecute în urma plângerii soției sale, că activitatea științifică a soțului ei, îi face viața de nesuferit.

„Nu face altceva decât să construiască mașini, explica femeia lui, și ceea ce e mai rău, le încearcă asupra mea și a copiilor, ceea ce e insuportabil”. Profesorul fu condamnat să plătească o amendă.

Mașina lui, pe care o experimentase asupra membrilor familiei, are rolul de a trage bătaie, și prezintă avantajul nu numai de a economisi timpul, ci e bazată și pe principii științifice. E un instrument automatic, compus din două discuri de forma palmei, cari discuri sunt bine vătuite, așa că orice posibilitate de vătămare a corpului, e exclusă.

Mașina e construită din bambus și aluminiu, cântărește 10 kgr. și poate să tragă în mijlociu 35 de lovituri pe minut. Dar cuantumul acesta poate fi mărit sau micșorat după dorință.

Se vor găsi amatori pentru această mașină și la noi?

x. „Tokio” extirpător de bătături. Se poate folosi cu succes contra bătăturilor (la picioare), negeilor și contra scortășărei pielei. După o folosire de 2 zile ne scăpăm de durerea bătăturilor. — 1 dosă 50 fil. Pentru 60 fileri se trimite francat. Adresa: **Tömöri Antal, Cegléd, II. kerület.**

x **Manuale de școală folosite și noi** pentru toate școlile civile și medii din Arad și provincie se capătă mai ieftin la Ingusz I. és fia, Arad, str. Weitzer Iános, Nr. telef. 517.

(I 3 3--)

Un candidat de avocat

afă aplicare momentană în cancelaria mea advocațională. Plata o stavrim după înt legere reciprocă

Dr. Aurel Grozda, av.
(G. 342-4) Buteoi (Köröskény)

Manuale folosite și noi

pentru toate instituttele de învățământ precum și hârtie și reevizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria **Pichler Sándor**, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1.
(Pi 307—100)

Un candidat de avocat

cu praxă afă aplicare momentană în cancelaria subscrierului
Dr. Iustin Petruțiu, adv.
(P. 337) Ch și neu (Ki-jenő)

50 de stupi de vânzare

foarte buni, cu miere cu tot. 25 în lăzi zirzon și 25 în coșnițe. Preț moderat. Stupii se vând și mai puțin. Cine vrea să cumpăre să se adreseze la

Ioan Neag,
(N. 335 - 2) (u. p. Selénd) Lugozó.

De vânzare

extravilanul din strada Poștei nr. 2 din Sebeșul-săsesc pe care se află două clădiri masive, o grădină de zarzavate și o curte plantată cu pomi roditori, lângă grajd, șopron închis pentru fân și pentru trăsuri, spălătorie, șopron pentru lemne, curte pentru galițe, pivniță, apă bună — cu un preț ieftin. Ambele clădiri (case de locuit) au toate aceste independent una de alta. Amănunte se pot afla la însuș proprietarul.

(Me 301—6)

Ingrădiri cu pietri mormântale.**Lespezi pe mormânt, sarcophage**

dela cele mai simple până la cele mai pompoase, din material foarte durabil care întrece piatra cioplită, cu prețuri ieftine pe lângă garanță; execută pardoseli de granit, totfelul de specialități de pietrii artificiale, vase de flori, stâlpi, decorații pentru grădini, fântâni arteziane, trepte, decorații pentru zidiri, în orice stil; desemnuri și proiecte face gratis și în provincie:

Némethy István,

sculptor, întreprindere de zidiri cu ciment și beton
Cluj—Kolozsvar, strada Bástija n-rul 4.

TELEFON nr. 644.

Ne 156—20

In atențiunea băcanilor!**MORI pentru MAC**

ȘI

CUMPENE

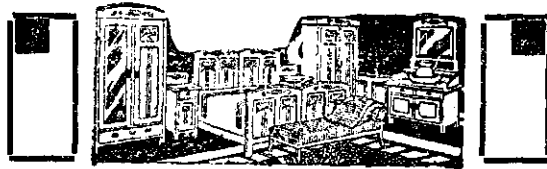
excelente și cu prețuri moderate se capătă la fabrica

THINSZ A.

BUDAPESTA, IX, str. Liliom 50.
TI 163 60

VERES FERENCZ

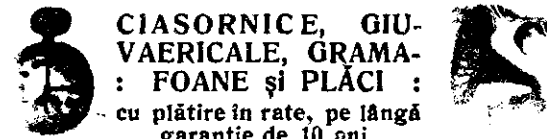
FABRICĂ PENTRU LUCRĂRI DE MĂSAR ȘI PENTRU MOBILE, ARANJATĂ CU MAȘINI ELECTRICE
DEJ—DEÉS, Str. Kossuth L. nr. 62.

Execută totfelul de lucrări în bransa mășarului precum și mobile pentru casă, — birouri, — prăvălii, — farmacia și aranjarea școlilor după orice desemn.

Mare magazin permanent de mobile pe lângă prețurile cele mai convenabile.

(Ve 195—)

CIASORNICE, GIU-VAERICALE, GRAMA-: FOANE și PLĂCI :
cu plățire în rate, pe lângă garanție de 10 ani.

Cele mai ieftine din întreagă țara la

TOTH JÓZSEF,

orologier și chirrometric

SZEGED, Dugonics-tér 11.

Mulțime de scrisori de recunoștință! Reparații cu garanție de 5 ani. Trimit catalog românesc gratuit și francat. Cele mai bune plăci românești de gramafone.

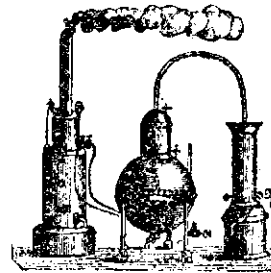
Cel mai frumos și cel mai ieftin cadou și suvenir este inelul cu litere alți Fischer, care se poate lărgi și strânge, cu literă după plac. — Prețul în bani gata: inel de argint, aurit 2 cor., inel de aur 14 carate 5 cor. și

aur cu mărgăritare și pietri turchestan 7-50 cor. cu 3 brilante 38 cor. Porto și împachetarea 70 fl.

RADUCZINER LAZAR

ALĂ MAR

Timișoara (Temesvárgyárvaros) str. Farkas 12
Casa proprie.

Execută **Cazane pentru spirt**, — pentru văpsitorie chimică și — pentru **ferberea rachiului** din material excelent, pe lângă garanță și cu condițiuni favorabile de plățire.

Reparările se execută prompt și cu prețuri moderate.

Ra 174—20

Cele mai fine și mai elegante haine pentru bărbați și copii,

cel mai potrivit și cel mai ieftin izvor de cumpărare pentru orice îmbrăcăminte se află la

MOSKOVITZ ZS.

ARAD, (edificiul Teatrului)

unde e asortiment bogat și cel mai bun croi.

Atrag atențiunea binevoitoare a P. T. preoți, precum și a d-nilor teologi și pedagogi asupra îmbrăcămintelor „ȘAGUNA” făcut de mine, ce se poate cumpăra exclusiv numai la mine, precum și **redingote și veste preoțești.**

Orice îmbrăcăminte cumpărată dela mine, se străformă după măsura corpului fără nici o plată.

Telefon nr. pentru oraș și comitat: 534. Intrebunțarea telefonului pentru P. T. public e gratuită.

Comande din provincie se efuluec momentan.

(Mo 344—4)

KUGEL KÁROLY

FOTOGRAF

TIMIȘOARA-CETATE (TEMESV.-BELV). str. Jenőfőherceg nr. 14.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, măriri de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execut cărți postale cu fotografii, fotografii pe porțelan pentru pietrii monumentale, după orice fotografie. Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios.

(Ku 108—)

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile

VÂRȘET, strada Kudritzter n-rul 44—46.

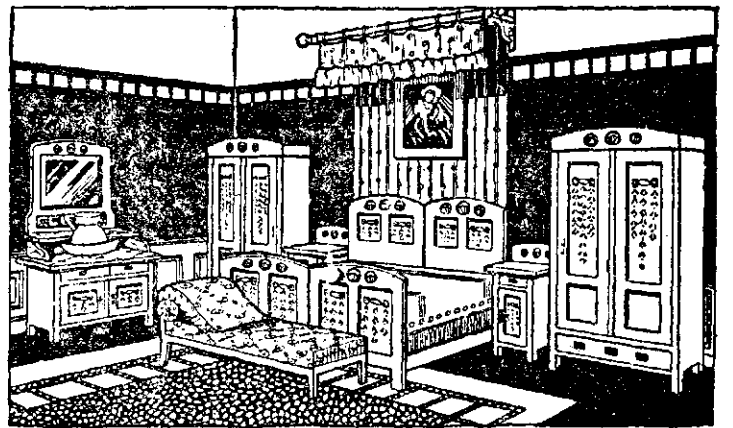
Cea mai renumită

mare fabrică de mobile din sudul Ungariei (VERSECZ).

Sa 113—120

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de piane excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

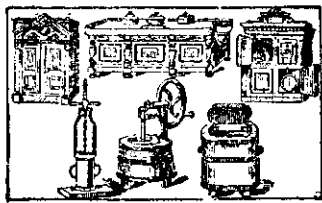

50% economie de gheață!

Mare magazin de dulapuri gata pentru gheață.

Mendelovits Farkas

fabricant de dulapuri pentru gheață.
Budapesta VII., Rákoczy ut nr. 64. Telefon: 106—69.

Dulapuri de gheață cu cele mai mari construcții interne, brevetate și cari se pot desface, expediate spre deplina mulțumire a celor mai mari vânzători

De carne din Ungaria — se pun în circulație. despărțirea se face exclusiv prin dopuri din lemn de plută reșinate. Apa de gheață se întrebunțează pentru promovarea răcirii. Absolut fără miros! foarte ușor de curățit fără a scoate gheața afară.

☐ Să nu se confunde cu alte fabricații. ☐
Me 141—30)

Imprumut ieftin,

fără cheltuieli anticipative, cu procente de 4½ și amortizație, pe pământuri, dela 10—65 ani, rămânând procentele acele și.

Ofer diferite mașini agricole

fabricatele cele mai bune, construcția cea mai perfectă, precum: mașini de treerat, cu abur, benzin și olei, mașini de semănat și și cosit cu abur, benzin și olei pe lângă prețurile cele mai convenabile cu plățire în rate

Cumpăr, vând și parcelez

moșii, pământuri, fabrici și case. Vând mașini motoare calitate bună, preț ieftin. Instalez lumina cu acetelin și vând obiectele necesare.

La dorință trimit specialist.

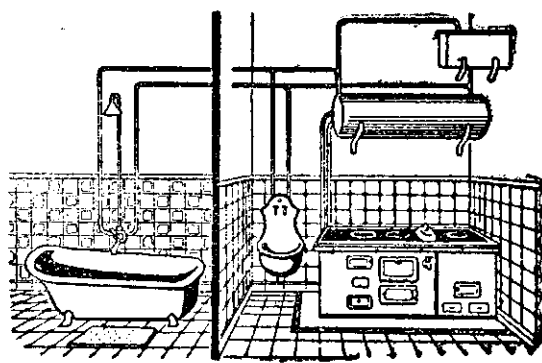
Caut agenți la sate, pe lângă onorar.

Agentura generală comercială.

Pálmer Mátyás

Temesvár-Józsefváros, Hunyadi-utca 6—8.

(Pa 173—60)

Bruno Widlasch,

lăcătușerie artistică pentru mașinării și zidiri. — Atelier special de instalațiuni pt. lumină electrică, apeduct, aranjamente pt. băi, canalizări și closete.

SIBIU, Fingerlingsgasse N. 3.

Oferă cele mai solide lucrări: porți de fier, trepte (scări), balustrade și îngrădiri de morminte după desenu sau după planul propriu; cuptoare și cazane, montări și transmisiuni pentru orice fel de mașini. Aranjări complete de closete pentru canalele din orașe. Instalări de băi, apeducte și canalizări. Depozit de fântâni de apă (construcții proprii), cari s'au adevărit de cele mai bune până acum. Closete patent scutite de îngheț, montate gata, cari în cursul iernii trecute n'au înghețat în liber nici la un ger de 28 grade, liferiz cu garanție pe 5 ani.

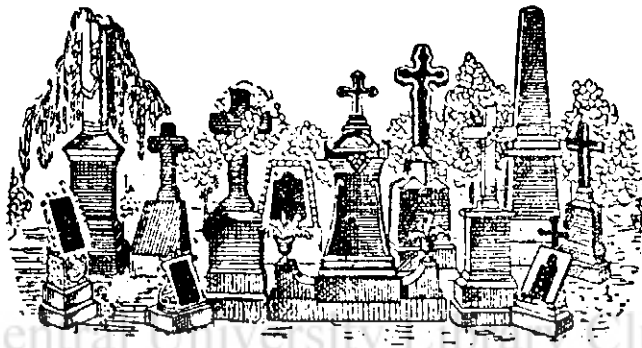
Cea mai perfectă executare de instalări de lumină electrică, telefoane și telegrafe. Vânzare de cazane de aramă și țincuire. — Proiecte și planuri gratuite și prompt.

CORNEL TUNNER

industrie de marmoră și granit în

Timișoara-Fabric, Andrassy-ut 22. - Timișoara-Iosefin, Hunyadi-u. 4.

Filiala: Vârșeț, str. Deák Ferencz nrul 9.

Iși recomandă magazinul său bogat asortat cu

pietrii monumentale
table de marmoră,

statui, etc. fabricație proprie în executare de gust frumos și preț moderat.

Având un magazin bogat, oferă ca orice concurență.

Carl Piffel,

prima fabrică de
obiecte de metal

Telefon 184.

Temesvár-Erzsébetváros. Gyár: Hunyadi-u. 14. Üzlet: Hunyadi-ut és Missits-utca sarkán Krausz-féle házban.

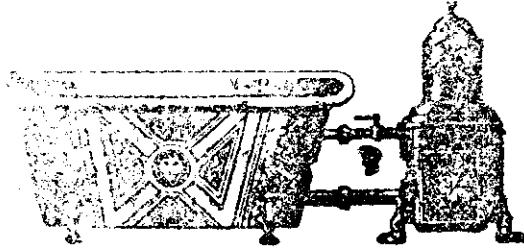
Recomandă obiectele sale foarte frumoase și solide de tinichigierie și anume: vane de scaldat, de șezut și pentru copii, scaune pentru scaldat, încălzitoare și vane de scaldat după cel mai bun sistem (sistem propriu). Lăzi pentru lemne și pentru cărbuni și alte obiecte de metal: precum ciubere, uclioare și căni. — Apoi litere de tinichea și de cositor, inscripții de metal, tablă cu numărul casei și cu numele străzii, mărci și firme de ținc. Conduct pentru apă, aranjări pentru baie și closete engleze cu neîntrecutul aparat »Temes«.

Acoperiri de case și turnuri, globuri și cruci.

Catalog de prețuri la dorință gratuit.

Ucenici se primesc cu condițiuni foarte bune.

Ei 23—60

EDUARD v. DERERA

urmașul lui BADOCŞAY.

Temesvár-Josefstadt, Seud'er Platz 1.

TELEFON 374.

Telegrame: DERERA, Temesvár.

Recomandă depozitul său bogat în tot felul de tinichea, ferecături la clădiri și mobile. Instrumente pentru toate ramurile industriale, Afriqué de calitate primă, colivii pentru pasări, mese de spălat pentru culine, patente, dulapuri de gheață, aparate de făcut unt și aranjamente pentru culine, depozit mare de vase trainice de fier, cuptoare „Meteor”, cuptoare „Triumph”, vase de aluminiu, împletituri de drot (sârmă) sprizuri de vii.

Serviciu atent, prețuri fixe și ieftine.

Karton Aladár

„Alba” fabrică de ghips Orăștie-Szászváros.

Oferă ghips fabricație proprie, fabricat după sistem englez brevetat, de-o solidaritate mare deci un ghips

special de stucatură pentru sculptură
modele și alabastru

care poate suferi mare mixtură, — expediat prompt și eventual pentru expediere mai târzie, cu prețurile cele mai moderate.

Faceți o încercare, deoarece

K 135—30

cine lucrează cu ghips „Alba” face economie în bani!

Magazin de articli pentru biserici și preoți.

GHEORGHE IANCOVICI ≡ ARAD ≡

Forray utca n-rul 2.

Postavuri de re-
verenzi, brâuri,
preoțești, roșii, vâ-
: nete și negre :

Aduc la cunoștința onoratului public că au sosit
noutățile de toamnă
în stofe, mătăsuri, flaneluri, delainuri, parche-
turi, ciorapi împlețiți în temniță, și multe alte
: : articole cari nu se pot toate înșira : :

Cea mai bogată
magazie în articli
pentru sfintele bi-
: serici și preoți :

(J. 329—20)

Stofele alese de Direcțiune luorate după clasa primă.

Gheorghe Szöcs

croitor civil și militar român, Brașov
srada Mihael-Weiss nr. 10 (casa proprie).

TELEFON: 488.

TELEFON: 488.

Deposit de cele mai nouă stofe
indigene și din străinătate.

Serviciu prompt!

Prețuri solide!

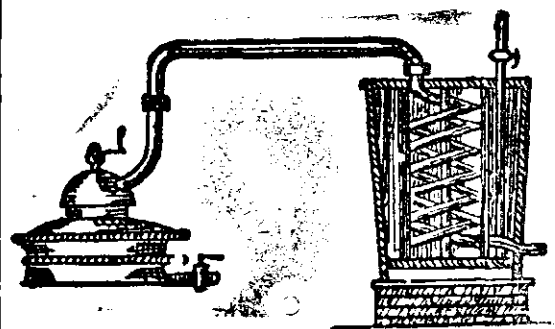
So 306—20

Uniforme pentru studenți cele mai bune și mai durabile.

Hans Schuster fabrică de obiecte de aramă

ORĂȘTIE, Strada Spitalului.

Fabrică și liferează în cea mai excelentă execuție: **CA-
ZANE** de fier rachie, precum și garnituri complete
pentru fabrici chemice, fabrici de bere, alcool și rachie, mai

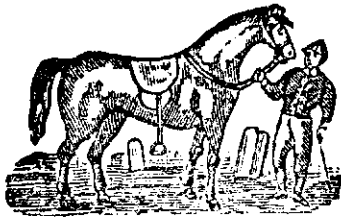
(Su 196—5)

departe vane de
scădat, — sobe
pentru camere
de baie, cazane
și căldări cu va-
tră și în fine țevi
de aramă roșie
cu prețurile cele
mai ieftine. Cata-
log trimiț gratuit.

Vad Gabor

curelar și șelar

ORADEA - MARE
(Nagyvárad), str. Körös n. 38.

Va 87—30

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că
sub firma de mai sus am deschis un atelier modern pentru
curele și șele

Țin în magazin totfelul de echipamente pentru *trăsuri*,
pentru *călărit* și pentru *vehicule*. Mărfurile sunt fabricate
din cel mai excelent material și se vând cu prețurile cele
mai ieftine. — Primesc orice lucrări în bransa aceasta. Re-
parări se fac cu prețuri moderate.

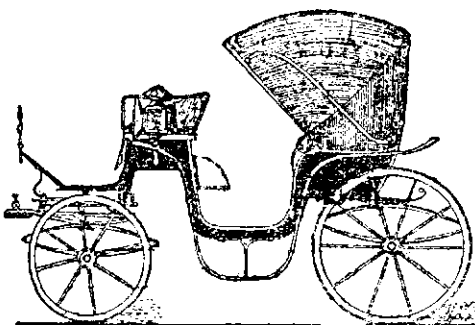
Heinrich Rastel

Ra 70—30

fabricant de trăsuri,

Sibiu, Strada Rosenanger 18.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că țin
în depozit cele mai
moderne **TRĂSURI**
precum și totfelul de **CĂRUȚE**.
Primesc ori-ce lu-
crare de reparare
și transformare,
văpsire și pregă-
tire de șele în preț
foarte ieftin. o o o

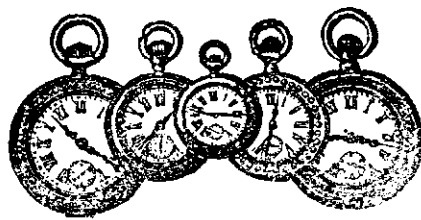
H. Miklós J.

(Mi 12—60)

ciasornicar,

Sibiu — Nagyszeben, Reispergasse 11

Cea mai ieftină sursă de cumpărat a totfelul de

CIASORNICE

de buzunar și de părete și
ciasornice deșteptătoare,
precum și articli optici.
Prăvălie de obiecte de
aur și argint signate
oficios.

Toate reparaturile se ex-
cută prompt și cu garanță.

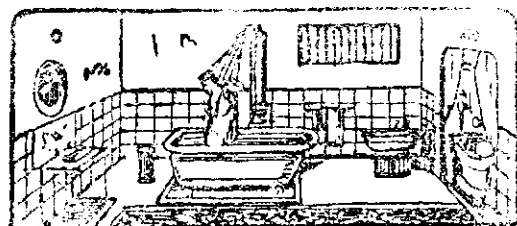
EDUARD LEXEN,

finichigiu și antepriază de instalațiuni

Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Gabel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de finichigiu și galanterie la
edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase
pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele.
Specialist în apaducte la case, canalizări,
conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie

Lampe de carbid de totfelul
de la 3 coroane în sus. — —
Engrosiștilor li-se dau rabat.
Depozit bogat în vâni de
scădat, cămine, closete etc.
Serviciu conștiințios. Prețuri
moderate. Reparație promptă.

(Le 29—100)

„Someșana”,

Institut de credit și economii, societate pe acții în D. S. —
Filială în Neamău-mare. — Giro-conto la Banca Austro-Ungară.

Cu capital social acționar de C. 400000.—
Fond de rezervă „ 180000.—
efectuește toate operațiunile de bancă.

o o o o o o

Acordă împrumuturi ipotecare, cambiali, pe lomcard, etc. — Primește depuneri spre fructificare pentru cari plătește **5 procente** interese, iar pentru depuneri mai însemnate și stabile precum și pentru depuneri dela corporațiuni culturale și bisericești solvește **5 procente și jum. la sută** interese. Darea de venit o solvește institutul.

o o o o o o

Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă, spre care scop la cerere se trimite cheque-uri poștali. — Corespondența în limba română, maghiară și germană. o o o o o o o o

Direcțiunea.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mișuirea sau dacă ai dureri cari provin din aceasta, cum sunt dureri de dinți, sgârcinri, arsuri, apăsare, în stomac, iritație de vomare, greață, răgâieli, etc. folosește:

Purgativul de fier (epenhajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme acută, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 10 fleri; o duzina 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

(Bo 227—104)

Cluj, luna August 1912.

P. T.

Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că am preluat

atelierul de croitorie

a firmei Petricaș și Anca din Cluj și bazat pe praxa mea îndelungată în primele ateliere din capitală mi-am aranjat atelier propriu în Cluj—Kolozsvar (piața Mátyás Király nr. 12) unde efectueze orice comande de vestminte pentru domni, în forma cea mai modernă, satisfăcând și cele mai rafinate gusturi. Magazin permanent de materii engleze pentru toate sezoanele. Comandele din provincie se execută prompt. E suficient a se trimite o haină bine croită. La comande peste 3 rânduri de vestminte merg în persoană în provincie ori unde.

Cu toată stima:

AUREL PETRICAȘ croitor

Pe 255—3

Sticlar pentru zidiri și portaluri

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi, sau totfelul de reparări prompt și cu prețuri ieftine. Expediez ieftin rolete mecanice de pânză și trestie
- - pentru ferestre - -

(Fi 226—50)

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15—16.

TELEFON 909.

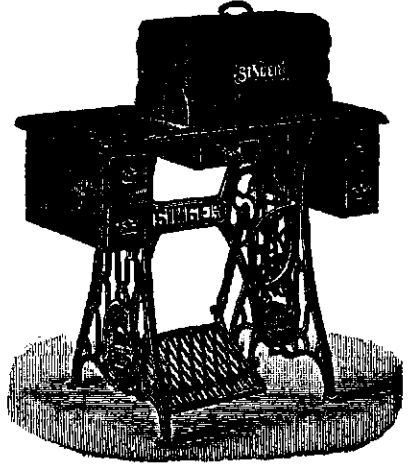
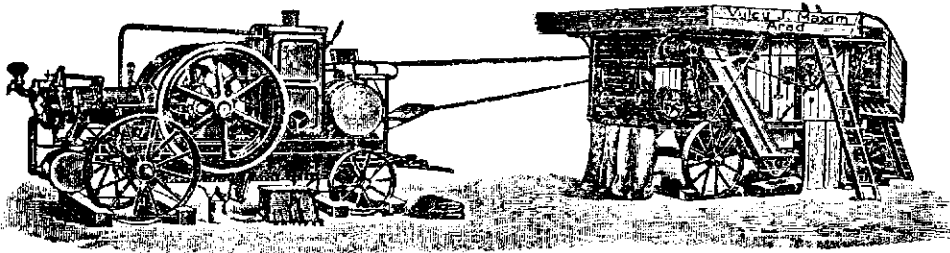
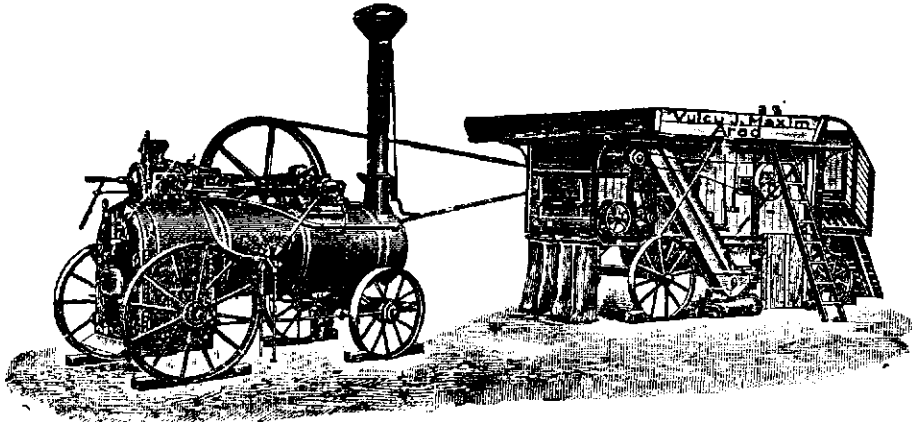
TELEFON 909.

MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea Onor. public asupra marelui meu magazin de mașini și fabricate americane, ca cele mai bune și renumite mașini de săcerat și legat snopi Plano, fabricatul cel mai bun al lui Cormic din America, mașini de cosit nutreț și, Garnituri compl. de treerat cu aburi sau motor. Uleiuri de mașină și motoară, curele, unsoare de mașină, saci, ponieve, măji, și toate trebuincioasele mașinelor de treerat, precum și pluguri, grape americane, mașini de sămanat și tălat nutreț și, aite requisite economice.

(Va 221—280)

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cal spre cumpărare.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu—Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” ȘI PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaii de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca aovizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”).
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ.
KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Lázár Vilmos nr. 2. Telefon nr. 850.
(Ba 240—156)

(Ba 116—280)

Gustați

Berea **SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru“.

ANUNȚURI

se primesc cu prețuri
moderate la administra-
ția ziarului acesta. :-:

Articole de casă de sticlă și porcelan, utensilii culinare, articole de argint, nickel și aramă, lampe, rame și picioare la aparate fotografice, cuțite, furculițe și linguri de alpaca și argint, articole de oțel »Sollingen«. — Mobile de fier, cămine perpetice, sobe, articole de toaletă și turiști, cu prețurile cele mai ieftine — se pot cumpăra la firma:

JOSEF JIKELI

SIBIU—HERMANNSTADT, Strada Cisnădiei 47.

Ji 34—60

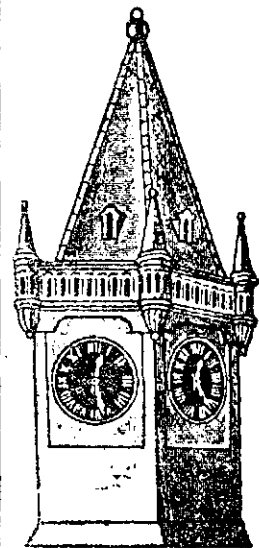
Fabrica nouă de
OROLOGE DE TURN

Sarkadi Zoltán & Comp.

fabricanți de orologe pentru turnuri
Nagyvárs' Damjanics-u. 30.

(Casa proprie)

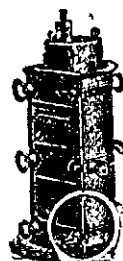
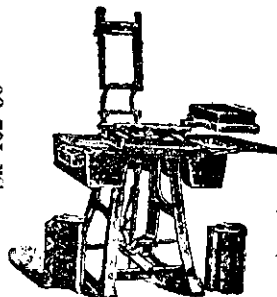
Recomandă introducerea admirabilelor orologe de aramă, cari trebuiesc trase tot la 8 zile odată, pentru biserici, palate, primării, fabrici și căsării. Se pregătesc orologe pentru prețuri convenabile, garanție mai mulți ani. Repararea orologelor de turn se execută cu mănușilor.

(Sa 88—60)

Valorizare de nisip!

Cine are nisip mult să ceară în interesul propriu următoarele cataloage și prospecte:

- F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
F. A. Fabricarea țiglei de beton orânduită la lucru de mână.
Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de cement pentru lucru de mână.
B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și cement.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

SZVNTO és BECK, ingineri Fabrică de mașini pentru industria de nisip.
BUDAPEST, VIII., Viola-utca 7 szam.

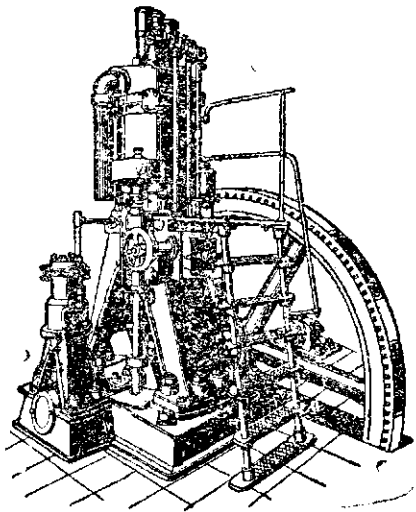
FRĂȚII SCHIEL

fabrică de mașini, stabilimente
pentru edificare de mori, turnă-
torie de fer
BRAȘOV.

Cea mai mare fabrică de mașini din Ardeal.

Efectuează stabilimente de turbine, motoare și locomobile de ulei brut, „Corona“, mori mânate cu motoare și apă, stabilimente electrice, stabilimente de transmisiune, mașini de scărmanat și de tors lână.

Execuție modernă, solidă și reală.

Serviciu prompt și prețuri moderate.

Motoare „GULDNER“ sistem Diesel de ulei brut sunt mașini de instigare cele mai economice și nesimțitoare. (Si 50—60)

Neajuns în bunătate, și în consum de materie inflamabilă.

Anunț.

S'a deschis marea prăvălie de
modă pentru bărbați și copii

CINTEA și HAU
LUGOJ (Palatul reformat).

Avem onoare a atrage atențiunea on. public asupra prăvăliei noastre nouă și cu totul modernă, înzestrată cu marfa cea mai solidă și fină din patrie și străinătate, și astfel aranjată, încât suntem în plăcuta poziție de a satisface toate cerințele onor. public. În special suntem în plăcuta poziție a recomanda on. public specialitățile de albituri pentru bărbați, și de ghețe pentru bărbați, dame și copii. Rugându-ne de binevoitorul sprijin suntem

Cu stimă:

Cintea și Hau

Cl 99—60